

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 3ος
(Β, β - Γ, γ)**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρί-
τειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.
Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου,
Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου,
Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος,
Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

**Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος
– Σκιτσογράφος**

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ελένη Λεοντσίνη, Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγ. Ινστιτούτου
Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
του Παιδαγωγ. Ινστιτ.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Dr Αρετή Καραθανάση-
Κατσαούνου, Μόνιμη Πάρεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
**Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής
Πολιτικής**

**Προσαρμογή: Άννα Μπακάλη,
Εκπαιδευτικός**

**Επιμέλεια: Μαρία Παραδείση,
Εκπαιδευτικός**

Επιστημονικός υπεύθυνος:

**Βασίλης Κουρμπέτης,
Σύμβουλος Α΄ του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ**

**Υπεύθυνη του έργου: Μαρία
Γελαστοπούλου,**

M.Ed. Ειδικής Αγωγής

**Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

**Εικονογραφημένο Λεξικό
Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού**

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 3ος
(Β, β - Γ, γ)**

Ι.Τ.Υ.Ε. ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια
2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκ-
παιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

**Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστι-
τούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή υποστηρι-
κτικού εκπαιδευτικού υλικού με βά-
ση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δη-
μοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστι-**

τούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός

Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού

Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75%
από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Ταμείο και 25% από εθνικούς
πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφί-
α Ε΄ Δημοτικού, Οργανισμός Εκδό-
σεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση
Δ΄, Αθήνα 2005**

βαγόνι ----- βαδίζω -

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

Β β

βαγόνι [το] ουσιαστικό
(βαγόνια)

✓ Το βαγόνι ενός τρένου είναι το μέρος όπου κάθονται και μεταφέρονται οι επιβάτες. Ένα τρένο έχει δύο, ή περισσότερα βαγόνια και μία μηχανή που τα σέρνει.

🎵 βα-γό-νι

βαδίζω ρήμα (βάδισα, θα βαδίσω)

✓ Όταν βαδίζεις, περπατάς, δηλαδή προχωράς βάζοντας το

α - βαδίζω ----- βάζο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ένα πόδι μπροστά από το άλλο.

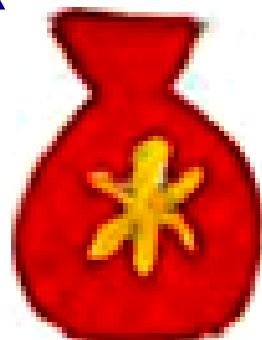
✍ Η θεία του κυρίου Μιχάλη δεν μπορεί να βαδίζει χωρίς μπα-
στούνι. 🎵 βα-δί-ζω

βάζο [το] ουσιαστικό (βάζα)

☑ Το βάζο είναι ένα δοχείο που το γεμίζουμε με νερό για να βά-
λουμε μέσα λουλούδια.

○ ανθοδοχείο

✓ Το βάζο είναι κι ένα γυάλινο
δοχείο που μέσα του βάζουμε
τρόφιμα. ✍ Η Αθηνά άνοιξε το
βάζο με το γλυκό κι άρχισε να
τρώει. 🎵 βά-ζο

βάζω ρήμα (έβαλα, θα βάλω)

☑ Όταν βάζεις κάτι κάπου, του αλλάζεις θέση.

✍ Πριν πάει για ύπνο, η Αθηνά παίρνει όλα της τα παιχνίδια από το σαλόνι και τα βάζει στο δωμάτιο της. ○ τοποθετώ

✓ Όταν βάζεις τα ρούχα σου, τα φοράς.

✓ Όταν η ομάδα σου βάζει τα περισσότερα γκολ στο ποδόσφαιρο, κερδίζει.

✓ Λέμε ότι το βάζεις στα πόδια, όταν τρέχεις μακριά από κάτι που σε φοβίζει.

✓ Ο Κώστας γκρίνιαξε, γιατί η κυρία Μαργαρίτα τον έβαλε να διαβάσει όλα τα μαθήματά του

α - βάζω ----- βαθμός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

προτού πάει να παίξει ποδόσφαιρο. Τον υποχρέωσε να διαβάσει, ενώ ο Κώστας δεν ήθελε.

🎵 βά-ζω

βαθμός [ο] ουσιαστικό (βαθμοί)

☑ Οι βαθμοί του θερμόμετρου δείχνουν αν έχουμε πυρετό ή όχι ή αν κάνει ζέστη ή όχι.

✍ «Το θερμόμετρο θα φτάσει τους 35 βαθμούς» είπε ο κύριος Δημήτρης. Θα έχει ζέστη.

✓ Οι βαθμοί στο σχολείο είναι αριθμοί που δείχνουν πόσο καλά ξέρουμε τα μαθήματα μας.

✍ Ο Κώστας παίρνει πάντα πολύ καλούς βαθμούς στην ορθογραφία. 🎵 βαθ-μός

βάθος ----- βαθύς -

βάθος [το] ουσιαστικό (βάθη)
→ βαθύς

βαθύς, βαθιά, βαθύ επίθετο
(βαθιοί, βαθιές, βαθιά)

☑ Όταν το νερό είναι βαθύ, η απόσταση από την επιφάνεια μέχρι τον βυθό είναι μεγάλη.

● ρηχός

✓ Τρώμε τη σούπα σε βαθύ πιάτο. ● ρηχός

✓ Όταν ένα χρώμα είναι βαθύ, είναι πολύ σκούρο.

✍ Τα κυπαρίσσια έχουν βαθύ πράσινο χρώμα.

○ σκούρο ● ανοιχτό, φωτεινό

✓ Η Σταχτοπούτα και ο πρίγκιπας έζησαν ευτυχισμένοι μέχρι τα

α - βαθύς ----- βαλίτσα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βαθιά τους γεράματα. ♦ Η Αθηνά δεν ξέρει να κολυμπάει ακόμα καλά. Όταν το βάθος της θάλασσας είναι μεγάλο, φοβάται γιατί δεν πατάει. 🎵 βα-θύς

✍️ 'αντίθετα'

βαλίτσα [η] ουσιαστικό (βαλίτσες)

☑️ Όταν θέλουμε να ταξιδέψουμε, παίρνουμε μαζί μας μία βαλίτσα με ρούχα. Οι βαλίτσες έχουν χερούλι για να τις κρατάμε στο χέρι και καμιά φορά ρόδες για να τις σέρνουμε όταν είναι βαριές. 🎵 βα-λί-τσα

βάλτος [ο] ουσιαστικό (βάλτοι)

☑ Ο βάλτος είναι ένα μέρος με ακίνητα νερά και πολλή λάσπη. Μέσα στη λάσπη φυτρώνουν καλαμιές και ζουν βατράχια και πολλά κουνούπια.

🎵 βάλ-τος

βαμβάκι [το] ουσιαστικό (βαμβάκια)

☑ Το βαμβάκι είναι φυτό που φυτρώνει σε ζεστές χώρες όπως η Ελλάδα. Ο καρπός του είναι φουντωτός, άσπρος, απαλός και πολύ ελαφρύς. Με το βαμβάκι φτιάχνουμε βαμβακερά υφάσματα αλλά το χρησιμοποιούμε και για να καθαρίσουμε

α - βαμβάκι ----- βαπόρι

β

πληγές. 🎵 βαμ-βά-κι

βανίλια [η] ουσιαστικό
(βανίλιες)

☑️ Η βανίλια είναι ο καρπός ενός φυτού που φυτρώνει σ' εξωτικές χώρες. Με τη σκόνη που παίρνουμε απ' αυτό το φυτό δίνουμε άρωμα βανίλια στα παγωτά και τα γλυκά.

🎵 βα-νί-λια

βαπόρι [το] ουσιαστικό
(βαπόρια)

☑️ Μετά βαπόρια ταξιδεύουμε στη θάλασσα.

○ πλοίο, καράβι 🎵 βα-πό-ρι

γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βάρβαρος----- βαρέλι -

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βάρβαρος, βάρβαρη, βάρβαρο
επίθετο (βάρβαροι, βάρβαρες,
βάρβαρα)

☑ Όταν κάποιος είναι πολύ
σκληρός και κάνει κακό με άγριο
τρόπο, είναι βάρβαρος.

✍ «Ο κύριος Μιχάλης θα είναι
πολύ βάρβαρος, αν αφήσει τα
κουταβάκια να πεθάνουν από την
πείνα» σκέφτηκε η θεία του.

○ κακός, άκαρδος

● καλός, ευγενικός

🎵 βάρ-βα-ρος

βαρέλι [το] ουσιαστικό
(βαρέλια)

☑ Το βαρέλι είναι ένα πολύ με-
γάλο στρογγυλό δοχείο, φτιαγ-

α - βαρέλι ----- βαρετός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

μένο από λωρίδες ξύλου. Είναι πλατύ στη μέση και στενεύει στις δύο άκρες. Σε βαρέλια βάζουμε συνήθως κρασί ή άλλα ποτά.

✓ Βαρέλι είναι και το περιεχόμενο ενός βαρελιού. ✍ «Φέτος φτιάξαμε πολλά βαρέλια κρασί» είπε ο θείος Αλέκος.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι σαν βαρέλι, όταν είναι πολύ χοντρός. 🎵 βα-ρέ-λι

βαρετός, βαρετή, βαρετό
επίθετο (βαρετοί, βαρετές,
βαρετά) → βαριέμαι

βαριέμαι-----βάρκα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βαριέμαι ρήμα (βαρέθηκα, θα βαρεθώ)

☑ Όταν αυτό που κάνεις δεν είναι διασκεδαστικό, το βαριέσαι. Όταν δε βρίσκεις τι να κάνεις ή δεν έχεις όρεξη να κάνεις κάτι, βαριέσαι.

✍ Ο θείος Τάκης βαρέθηκε το βιβλίο που διάβαζε κι άνοιξε την τηλεόραση. ♦ «Πρέπει να είναι πολύ βαρετό το βιβλίο που διαβάζει ο Τάκης, όλο χασμουριέται» σκέφτηκε η γυναίκα του.

○ αδιάφορος ● ενδιαφέρων

♪ βα-ριέ-μαι

βάρκα [η] ουσιαστικό (βάρκες)

☑ Η βάρκα είναι ένα μικρό

α - βάρκα-----βαρύς

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

καράβι που κινείται με κουπιά ή με ή με μηχανή. Με τη βάρκα πάμε για ψάρεμα ή για βόλτα στη θάλασσα.

🎵 βάρ-κα

βάρος [το] ουσιαστικό (βάρη)
→ βαρύς

βαρύς, βαριά, βαρύ επίθετο
(βαριοί, βαριές, βαριά)

☑ Όταν κάτι είναι βαρύ, μας είναι δύσκολο να το σηκώσουμε.

✍ Ο Κώστας προσπάθησε να σηκώσει την Αθηνά αλλά ήταν πολύ

βαρύς-----βασανίζω

βαριά γι' αυτόν. ● ελαφρύς
✓ Όταν ένα ρούχο είναι βαρύ,
είναι πολύ ζεστό.
✍ Η Αθηνά βγήκε έξω μ' ένα πο-
λύ βαρύ παλτό. ○ ζεστός
● ελαφρύς
✓ Όταν μία δουλειά είναι βαριά,
είναι δύσκολη και κουραστική.
○ δύσκολος ● εύκολος
✓ Όταν κάποιος περνάει μία βα-
ριά αρρώστια, κάνει πολύ καιρό
να γίνει καλά. ○ σοβαρός ● ελα-
φρύς
◇ «Τι βάρος έχεις Αθηνά;» ρώτη-
σε ο Κώστας. Πόσα κιλά είσαι;
🎵 βα-ρύς

βασανίζω, βασανίζομαι ρήμα

α - βασανίζω ----- βάση

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

(βασάνισα, θα βασανίσω)

✓ Όταν κάποιος ή κάτι σε βασανίζει, σε ταλαιπωρεί, σε στεναχωρεί ή σε πονάει.

✍ Την Αθηνά τη βασανίζει η σκέψη πως η Ροζαλία μπορεί να έπαθε κάποιο κακό. ♦ Όταν βασανίζεις κάποιον, του κάνεις βασανιστήρια. 🎵 βα-σα-νί-ζω

βασανιστήριο [το] ουσιαστικό
(βασανιστήρια) → βασανίζω

βάση [η] ουσιαστικό (βάσεις)

✓ Η Ροζαλία τρώει το φαγητό της από ένα πλαστικό δοχείο που στη βάση του γράφει τ' όνομά

βάση ----- βαστώ

της. Εκεί όπου στηρίζεται το δοχείο. βά-ση

βασιλιάς [ο], **βασίλισσα** [η]
ουσιαστικό (βασιλιάδες,
βασίλισσες)

 Ο βασιλιάς ή η βασίλισσα κυβερνούν μία χώρα που έχουν πάρει από τους γονείς τους.

 Η χώρα αυτή είναι το **βασίλειό** τους. Η **βασιλική** οικογένεια μένει σ' ένα μεγάλο παλάτι.

 βα-σι-λιάς 'τα παραμύθια'

βαστώ και **βαστάω**, **βαστιέμαι**
ρήμα (βάσταξα, θα βαστάξω)

 Όταν βαστάς κάτι, το έχεις στα χέρια σου, το κρατάς.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - βαστώ ----- βαστώ

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

 Η Αθηνά βαστούσε το παλτό του Κώστα όσο αυτός έδενε τα παπούτσια του. ○ κρατώ

● αφήνω

✓ Όταν κάτι βαστάει, είναι γερό, στερεό. «Γιάννη, δε θα βαστάξει ο πίνακας στον τοίχο. Το καρφί που έβαλες είναι πολύ μικρό» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

○ κρατώ, αντέχω βα-στώ

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

βάτραχος [ο] ουσιαστικό
(βάτραχοι)

✓ Ο βάτραχος είναι ένα μικρό ζώο με λείο πράσινο δέρμα. Πίσω έχει δύο μεγάλα πόδια που μοιάζουν με βατραχοπέδιλα και μπροστά δύο πιο μικρά. Προχωράει πηδώντας και κολυμπώντας και μπορεί να ζήσει μέσα κι έξω από το νερό. Όταν ο βάτραχος θέλει να φωνάξει, κάνει κουάξ κουάξ.

◇ βατραχοπέδιλο

♪ βά-τρα-χος

βαφτίζω, βαφτίζομαι ρήμα

α - βαφτίζω ----- βαφτίζω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

(βάφτισα, θα βαφτίσω)

✓ Όταν ο παπάς βαφτίζει ένα παιδί στην εκκλησία, το βουτάει στο νερό με τη βοήθεια του νο- νού και του δίνει ένα όνομα.

✎ Η θεία Κατερίνα και ο θείος Σταμάτης θα βαφτίσουν το μωρό τους Δημήτρη. ✓ Όταν βαφτίζεις κάτι ή κάποιον του δίνεις ένα ό- νομα.

✎ Η Αθηνά βάφτισε τη γάτα της Ροζαλία, γιατί η γούνα της είναι ροζ. ◇ Η θεία Κατερίνα κάλεσε πολύ κόσμο στα βαφτίσια του γιου της. 🎵 βα-φτί-ζω

Πώς θα ονομάσουν το μωρό της θείας Κατερίνας; Ψάξε

βαφτίζω ----- βάφω

λέξεις βαφτίζω, μπέμπης

Γιατί η Αθηνά βάφτισε τη γάτα της Ροζαλία; Ψάξε στις λέξεις βαφτίζω, ροζ

βαφτίσια [τα] ουσιαστικό
→ βαφτίζω

βάφω, βάφομαι ρήμα (έβαψα, θα βάψω)

☒ Όταν βάφεις κάτι, το χρωματίζεις, του βάζεις χρώμα. «Φέτος το καλοκαίρι θα βάψουμε το σπίτι άσπρο» είπε η κυρία Μαργαρίτα. ☒ Όταν μία γυναίκα βάφεται, βάζει μακιγιάζ στο πρόσωπό της, στα μάτια, στα χείλια

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - βάφω ----- βγάζω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

και στα μάγουλα της.

✓ Λέμε ότι τα βάφεις μαύρα, όταν είσαι πολύ στενοχωρημένος. «Το βάψιμο του σπιτιού θα πάρει καιρό να τελειώσει» είπε η Μαργαρίτα την Αθηνά.

 βά-φω

βγάζω ρήμα (έβγαλα, θα βγάλω)

 Όταν βγάζεις κάτι, το βάζεις έξω από εκεί που ήταν.

 Ο θείος Τάκης είχε ταξίδι. Έβγαλε τα ρούχα του από την ντουλάπα και τα έβαλε στη βαλίτσα του. ● βάζω

✓ Όταν βγάζεις κάτι στο σώμα σου, αποκτάς κάτι πάνω σου

βγάζω-----βγαίνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

που δεν το είχες πριν.

 Η Αθηνά έβγαλε ένα σπυράκι στο μάγουλο. ✓ Όταν βγάζεις τα ρούχα σου, ξεντύνεσαι.

○ ξεντύνομαι, γδύνομαι

● βάζω, φοράω, ντύνομαι

✓ Λέμε ότι βγάζεις κάτι από το μυαλό σου, όταν το φαντάζεσαι χωρίς να έχει συμβεί πραγματικά. βγά-ζω

βγαίνω ρήμα (βγήκα, θα βγω)

 Όταν βγαίνεις από κάπου, πηγαίνεις έξω από εκεί που ήσουν.

 Όταν η Αθηνά βγήκε από το σπίτι για να πάει στο σχολείο, είχε πια ξημερώσει. ● μπαίνω

α - βγαίνω ----- βγαίνω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ Όταν βγαίνεις έξω, φεύγεις από το σπίτι και πηγαίνεις κάπου να διασκεδάσεις. ✍️ Οι γονείς

του Κώστα βγαίνουν έξω κάθε

Σάββατο. ✓ Λέμε ότι βγαίνει ο ή-

λιος, όταν εμφανίζεται στον ου-

ρανό και γίνεται μέρα ή όταν

φεύγουν τα σύννεφα που τον

έκρυβαν.

● κρύβομαι

✓ Όταν βγαίνεις πρώτος σε κά-
τι, είσαι ο καλύτερος απ' όλους
σ' αυτό. ✍️ Η Αλίκη βγήκε πρώ-

τη στο τρέξιμο.

○ νικώ ● χάνω

🎵 βγαί-νω

βέβαιος, βέβαιη, βέβαιο επίθε-
το (βέβαιοι, βέβαιες, βέβαια)

☑ Όταν κάποιος είναι βέβαιος
πως κάτι θα γίνει, το ξέρει πολύ
καλά, το πιστεύει.

✍ Ο Κώστας είναι βέβαιος πως η
ομάδα του θα νικήσει στο ποδό-
σφαιρο.

✓ Λέει μάλιστα πως το πρωτάθλη-
μα το έχουν βέβαιο. Το έχουν σί-
γουρο. ○ σίγουρος

◇ «Θα μπορέσεις να έρθεις στο
πάρτι μου το Σάββατο;» ρώτησε
η Αθηνά τον Ίγκλι. «Και βέβαια
θα έρθω!» απάντησε εκείνος.

🎵 βέ-βαι-ος

α - βελάζω ----- βελανίδι

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βελάζω ρήμα (βέλαξα,
θα βελάξω)

☑ Ένα πρόβατο ή μία κατσίκα
βελάζουν, κάνουν μπεεε-
μπεεεε, φωνάζουν δηλαδή με
τον δικό τους τρόπο.

🎵 βε-λά-ζω

βελανίδι [το] ουσιαστικό
(βελανίδια)

☑ Το βελανίδι είναι μικρό, έχει
καφέ σκληρή φλούδα κι είναι η
αγαπημένη τροφή σκίουρων.

◇ Είναι ο καρπός ενός δέντρου,
της βελανιδιάς Το ξύλο της βε-
λανιδιάς είναι σκληρό, γι' αυτό
το χρησιμοποιούμε για να φτιά-

ξουμε έπιπλα και πατώματα.

♪ βε-λα-νί-δι

βελόνα [η] ουσιαστικό (βελόνες)

☑ Η βελόνα που χρησιμοποιούμε για το ράψιμο ή το κέντημα έχει μία μικρή τρύπα για να περνάμε την κλωστή. Η μύτη της τρυπάει, γι' αυτό προσέχουμε να μην τρυπηθούμε.

✓ Υπάρχουν και μεγάλες βελόνες χωρίς τρύπα, οι βελόνες για το πλέξιμο. ♦ Η θεία Κατερίνα πήρε κλωστή και βελόνα και με δύο τρεις βελονιές έραψε το

α - βελόνα ----- βέλος

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

σκισμένο τραπεζομάντιλο.

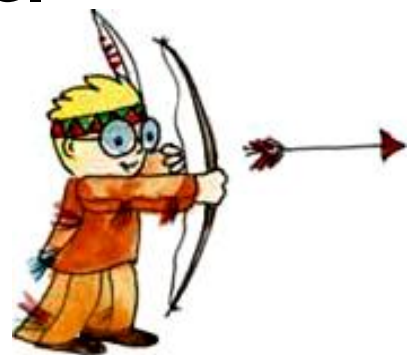
♪ βε-λό-να

βέλος [το] ουσιαστικό (βέλη)

☑ Το βέλος είναι ένα όπλο που χρησιμοποιούσαν παλιότερα οι Ινδιάνοι στις μάχες. Το βέλος είναι ξύλινο, λεπτό κι έχει μία μύτη στην άκρη που τρυπάει. Για να το πετάξει κανείς μακριά, χρειάζεται ένα τόξο.

✓ Το βέλος είναι ένα ζωγραφισμένο σημάδι που μας δείχνει προς τα πού να πάμε.

♪ βέ-λος Δες κέντρο, κατεύθυνση

βελούδο [το] ουσιαστικό
(βελούδα)

✓ Το βελούδο είναι ένα ακριβό ύφασμα με πολύ μαλακό και γυαλιστερό χνούδι. Με το βε-λούδο φτιάχνουμε ρούχα, τρα-πεζομάντιλα και ντύνουμε κανα-πέδες και πολυθρόνες.

🎵 βε-λού-δο

βενζίνη [η] ουσιαστικό
(βενζίνες) → αυτοκίνητο, ντε-πόζιτο

βεράντα [η] ουσιαστικό
(βεράντες)

✓ Η βεράντα είναι ο εξωτερικός χώρος μπροστά ή πίσω από

α - βεράντα ----- βερίκοκο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ένα διαμέρισμα που βρίσκεται σε κάποιον όροφο πολυκατοικίας. Καθόμαστε έξω στη βεράντα, όταν έχει καλό καιρό. Είναι σαν μεγάλο μπαλκόνι.

🎵 βε-ρά-ντα

βέργα [η] ουσιαστικό (βέργες)

☑ Μία βέργα είναι ένα μακρύ και λεπτό κλαδί που του έχουμε βγάλει τα φύλλα. Βέργα λέμε και κάθε λεπτό ραβδί από ξύλο, μέταλλο ή πλαστικό.

○ βίτσα, ραβδί 🎵 βέρ-γα

βερίκοκο [το] ουσιαστικό (βερίκοκα)

☑ Το βερίκοκο είναι ένα φρούτο

βερίκοκο ----- βερνίκι -

α

β

που τρώμε στην αρχή της άνοιξης. Είναι μικρό, στρογγυλό, σχεδόν πορτοκαλί κι έχει ένα μεγάλο κουκούτσι.

♦ Το δέντρο που κάνει βερίκοκα το λέμε βερίκοκιά. 🎵 βε-ρί-κο-κο

βερνίκι [το] ουσιαστικό
(βερνίκια)

☑ Με το βερνίκι βάφουμε ή γυαλίζουμε τα παπούτσια μας. Είναι υγρό και μυρίζει πολύ. Υπάρχουν και βερνίκια για να βάφουμε ή να γυαλίζουμε τα νύχια μας, τα έπιπλα ή ένα ξύλινο πάτωμα. 🎵 βερ-νί-κι

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βήμα [το] ουσιαστικό (βήματα)

✓ Κάνεις ένα βήμα, όταν βάζεις το ένα πόδι μπροστά από το άλλο για να περπατήσεις.

✍ Ο Κώστας έκανε δύο τρία βήματα με κόπο. Είχε χτυπήσει το πόδι του και δεν μπορούσε να προχωρήσει άλλο. ✓ Τα βήματα ενός χορού είναι οι κινήσεις που κάνει με τα πόδια του ο χορευτής για να χορέψει.

✍ Στο σχολείο η Αλίκη έμαθε τα βήματα του καλαματιανού. ♦ Η Αθηνά βημάτιζε πάνω κάτω στο δωμάτιό της και προσπαθούσε να σκεφτεί πού πήγε η Ροζαλία.

🎵 βή-μα

βηματίζω ----- **βία**

βηματίζω ρήμα (βημάτισα, θα βηματίσω) → βήμα

βήχας [ο] ουσιαστικό → βήχω

βήχω ρήμα (έβηξα, θα βήξω)

✓ Όταν κάτι σ' ενοχλεί στον λαιμό ή όταν πονάει ο λαιμός σου, βήχεις, δηλαδή βγάζεις από το στόμα αέρα κάνοντας θόρυβο.

✍ Η Αθηνά βήχει πολύ και έχει πυρετό. ♦ Ο βήχας της δε λέει να σταματήσει. 🎵 βή-χω

βία [η] ουσιαστικό

✓ Η βία είναι η δύναμη που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει για να κάνει κακό σε κά-

α - βία ----- βιάζομαι

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ποιον άλλον ή για να τον αναγκάσει να κάνει κάτι που δε θέλει. Στο έργο που έβλεπε η θεία Κατερίνα οι κλέφτες πήραν την τσάντα μίας γυναίκας με τη βία. ζόρι βιάζομαι βί-α

βιάζομαι ρήμα (βιάστηκα, θα βιαστώ)

 Όταν βιάζεσαι, προσπαθείς να κάνεις κάτι πιο γρήγορα, γιατί δεν έχεις πολύ χρόνο. Το κάνεις με βιασύνη. Είσαι βιαστικός.

 «Βιαστείτε να τελειώσετε το πρωινό σας, θ' αργήσετε στο σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

βιάζομαι ----- βιβλίο -

● αργώ ◇ βιασύνη, βιαστικός
♪ βιά-ζο-μαι

βιαστικός, βιαστική, βιαστικό
επίθετο (βιαστικοί, βιαστικές,
βιαστικά) → βιάζομαι

βιβλίο [το] ουσιαστικό (βιβλία)
☑ Το βιβλίο είναι πολλά φύλλα
χαρτιού πιασμένα μεταξύ τους.
Κάθε βιβλίο έχει ένα εξώφυλλο
με τον τίτλο του βιβλίου και τ'
όνομα του συγγραφέα. Για να το
διαβάσουμε, γυρίζουμε τα φύλ-
λα του.

◇ βιβλιοθήκη, βιβλιοπωλείο
βιβλιοπώλης ♫ βι-βλί-ο

α - βιβλιοθήκη ----- βιβλιοθήκη

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βιβλιοθήκη [η] ουσιαστικό
(βιβλιοθήκες)

☑ Η βιβλιοθήκη είναι ένα έπιπλο όπου βάζουμε βιβλία.

✓ Η βιβλιοθήκη είναι ο χώρος που έχει πολλά βιβλία και τραπέζια με καρέκλες γι' αυτούς που θέλουν να τα διαβάσουν.

✍ Η δασκάλα είπε στα παιδιά πως αν θέλουν, μπορούν να δανειστούν βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου.

◇ **βιβλίο, βιβλιοπωλείο βιβλιοπώλης**

🎵 βι-βλι-ο-θή-κη

βιβλιοπωλείο [το] ουσιαστικό (βιβλιοπωλεία)

☑ Ο βιβλιοπώλης πουλάει βιβλία στο μαγαζί του, το βιβλιοπωλείο. ♦ **βιβλίο, βιβλιοθήκη**

🎵 βι-βλι-ο-πω-λεί-ο

βίδα [η] ουσιαστικό (βίδες)

☑ Η βίδα μοιάζει με καρφί. Για να μπει μέσα στο ξύλο ή στον τοίχο, δεν τη χτυπάμε με σφυρί αλλά τη γυρίζουμε με κατσαβίδι.

♦ Όταν βιδώνεις κάτι, το στερεώνεις με βίδες χρησιμοποιώντας ένα κατσαβίδι. Η κυρία Μαργαρίτα βίδωσε ένα ράφι στον τοίχο της κουζίνας.

● ξεβιδώνω 🎵 βί-δα

α- βιδώνω ----- βιολί

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βιδώνω ρήμα (βίδωσα, θα βιδώσω) → βίδα

βίντεο [το] ουσιαστικό

☑ Ο κύριος Γιάννης γράφει στο βίντεο ή στο ντιβιντί τα κινούμενα σχέδια που παίζει η τηλεόραση και τα παιδιά τα βλέπουν την Κυριακή που δεν έχουν σχολείο.

🎵 βί-ντε-ο

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό. Δες ντιβιντί

βιολί [το] ουσιαστικό (βιολιά)

☑ Το βιολί είναι ένα ξύλινο μουσικό όργανο με τέσσερις χορ-

δές. Για να παίζουμε βιολί, το στηρίζουμε ανάμεσα στον ώμο και το σαγόνι μας. Ο ήχος βγαίνει με τη βοήθεια του δοξαριού που περνάει απαλά πάνω από τις χορδές. 🎵 βιο-λί

✍️ ‘τα μουσικά όργανα’

βιομηχανία [η] ουσιαστικό
(βιομηχανίες)

☑️ Βιομηχανία είναι το σύνολο των εργοστασίων που παράγουν διάφορα πράγματα.

✓ Βιομηχανία λέμε και το εργοστάσιο. ✍️ Ο θεός του Νίκου είναι εργάτης σε βιομηχανία αυτοκινήτων στη Γερμανία.

α- βιομηχανία-----βιτρίνα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

◇ Η Γερμανία είναι **βιομηχανική** χώρα, γιατί έχει πολλά εργοστάσια.

🎵 βι-ο-μη-χα-νί-α

βιτρίνα [η] ουσιαστικό
(βιτρίνες)

☑ Η βιτρίνα είναι το μεγάλο τζάμι στο μπροστινό μέρος ενός μαγαζιού. Εκεί βλέπεις τα πράγματα που πουλιούνται μέσα στο μαγαζί.

✍ Η Αθηνά και η μαμά της βγήκαν για να χαζέψουν τις βιτρίνες στα μαγαζιά.

🎵 βι-τρί-να

βλαβερός, βλαβερή, βλαβερό
επίθετο (βλαβεροί, βλαβερές,
βλαβερά) → βλάπτω

βλάβη [η] ουσιαστικό (βλάβες)

☑ Όταν ένα μηχάνημα δε λειτουργεί καλά, έχει κάποια βλάβη. Για να λειτουργήσει καλά, πρέπει να τη διορθώσουμε.

✍ Ο Κώστας δεν μπορούσε να δει κινούμενα σχέδια, γιατί η τηλεόραση είχε πάθει βλάβη.

◇ «Το πολύ κρύο είναι βλαβερό για τον Πιτσικόκο» είπε η κυρία Μαργαρίτα. «Τον βλάπτει, του κάνει κακό και δεν μπορεί να κελαηδήσει». Γι' αυτό, τον χειμώνα ο Κώστας τον παίρνει στο

α- βλάβη ----- βλάπτω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

δωμάτιό του. 🎵 βλά-βη

βλάκας [ο] ουσιαστικό (βλάκες)

☑ Όταν κάποιος είναι βλάκας, δεν είναι αρκετά έξυπνος και δυσκολεύεται να καταλάβει κάποια πράγματα.

○ ηλίθιος, ανόητος ● έξυπνος

◇ Όταν κάποιος είναι βλάκας, λέει ή κάνει συνέχεια βλακείες.

🎵 βλά-κας

βλακεία [η] ουσιαστικό

(βλακείες) → βλάκας

βλάπτω, βλάπτομαι ρήμα

(έβλαψα, θα βλάψω) → βλάβη

βλέμμα [το] ουσιαστικό
(βλέμματα) → βλέπω

βλέπω, βλέπομαι ρήμα (είδα, θα δω)

☑ Όταν βλέπεις κάτι ή κάποιον, χρησιμοποιείς τα μάτια σου για να καταλάβεις τι ή ποιος είναι.

✍ «**Βλέπεις** το περίπτερο εκείνο;» είπε η Αθηνά στην Ελένη.
«Εκεί δίπλα μένει ο Νίκος».

✓ Όταν βλέπεις τηλεόραση, παρακολουθείς κάτι στην τηλεόραση.

✓ Αύριο ο Κώστας θα δει τους συμμαθητές του στο σχολείο. Θα τους συναντήσει. **♦ Το βλέμμα της Αθηνάς έπεσε πάνω σε κάτι**

α - βλέπω ----- βλέφαρο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

που έλαμπε στη μέση του δρόμου. Ήταν ένα χρυσό δαχτυλίδι που κάποιος πρέπει να έχασε.

○ ματιά 🎵 βλέ-πω

βλεφαρίδα [η] ουσιαστικό
(βλεφαρίδες)

☑ Οι βλεφαρίδες είναι οι μικρές σκληρές τρίχες που έχουμε γύρω από τα βλέφαρα μας.

◇ **βλέφαρο** 🎵 βλε-φα-ρί-δα
🖋 'το σώμα μας'

βλέφαρο [το] ουσιαστικό
(βλέφαρα)

☑ Τα βλέφαρα είναι το δέρμα που καλύπτει τα μάτια μας.

βλέφαρο-----βόδι

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

Γύρω από τα βλέφαρα φυτρώνουν οι βλεφαρίδες. ✍ Τα βλέφαρα της Αθηνάς έκλειναν σιγά σιγά από τη νύστα. ♦ βλεφαρίδα, βλέμμα, βλέπω 🎵 βλέ-φα-ρο
✍ 'το σώμα μας'

βογκώ και **βογκάω** ρήμα (βόγκηξα, θα βογκήξω)
☒ Όταν βογκάς, φωνάζεις από πόνο. ✍ Η Αθηνά βόγκηξε από τον πόνο, όταν ο Κώστας τής τράβηξε τα μαλλιά. ○ φωνάζω, ουρλιάζω 🎵 βο-γκώ

βόδι [το] ουσιαστικό (βόδια)
☒ Το βόδι είναι το αρσενικό της αγελάδας που δεν μπορεί να

α - βόδι ----- βοήθεια

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

κάνει μικρά. Τρώμε το κρέας του. Παλιότερα το χρησιμοποιούσαν οι γεωργοί για να οργώνουν τη γη.

✓ Βόδι λέμε και κάποιον που είναι χοντρός ή ανόητος. ◇ Το βοδινό είναι το κρέας του βοδιού ή της αγελάδας. 🎵 βό-δι

βοδινό [το] ουσιαστικό → βόδι

βοήθεια [η] ουσιαστικό (βοήθειες)

☑ Όταν ζητάς βοήθεια από κάποιον, τον έχεις ανάγκη, γιατί δεν τα καταφέρνεις μόνος σου σε κάτι.

βοήθεια ----- βοήθεια

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

 Η Αθηνά ζήτησε τη βοήθεια του Κώστα για να βρει τη Ροζαλία.

✓ Όταν φωνάζεις «βοήθεια», χρειάζεσαι γρήγορα κάποιον, γιατί κινδυνεύεις από κάτι.

✓ Φωνάζουμε τις πρώτες βοήθειες, όταν κάποιος πρέπει να πάει γρήγορα στο νοσοκομείο.

◇ Όταν βοηθάς κάποιον, κάνεις κάτι χρήσιμο γι' αυτόν.

 βο-ή-θει-α

Από ποιον ζήτησε η Αθηνά βοήθεια για να βρει τη Ροζαλία; Ψάξε στη λέξη βοήθεια

α- βοηθώ ----- βολικός

β

βοηθώ και **βοηθάω**, **βοηθιέμαι**
ρήμα (βοήθησα, θα βοηθήσω)
→ βοήθεια

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βολίδα [η] ουσιαστικό (βολίδες)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι τρέχει
σαν βολίδα, τρέχει πάρα πολύ
γρήγορα.

✍ Ένα αυτοκίνητο πέρασε σαν
βολίδα μπροστά από τον Κώστα
και τον Νίκο και παραλίγο να
τους χτυπήσει. 🎵 βο-λί-δα

βολικός, βολική, βολικό
επίθετο (βολικοί, βολικές,
βολικά)

☑ Τα καθίσματα του καινούριου
αυτοκινήτου του κυρίου Γιάννη

βολικός -----βόμβα

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

είναι πολύ βολικά. Είναι άνετα και τον κάνουν να νιώθει ευχάριστα. ○ αναπαυτικός ● άβολος
🎵 βο-λι-κός

βόλτα [η] ουσιαστικό (βόλτες)
☑ Όταν κάνεις βόλτα, βγαίνεις από το σπίτι σου και περπατάς μόνος σου ή με φίλους.
🎵 βόλ-τα

βόμβα [η] ουσιαστικό (βόμβες)
☑ Η βόμβα είναι ένα τρομερό όπλο που, όπου πέσει, καταστρέφει τα πάντα και σκοτώνει πολλούς ανθρώπους.
◇ Όταν τα αεροπλάνα βομβαρδίζουν έναν τόπο, ρίχνουν

α- βόμβα----- βοριάς

β

βόμβες για να τον καταστρέψουν και να σκοτώσουν τους κατοίκους του.

♪ βόμ-βα

βομβαρδίζω, βομβαρδίζομαι
ρήμα (βομβάρδισα,
θα βομβαρδίσω) → βόμβα

βόρειος, βόρεια, βόρειο
επίθετο (βόρειοι, βόρειες,
βόρεια) → βοριάς, βορράς

βοριάς [ο] ουσιαστικό
(βοριάδες)

βοριάς ----- βορράς

☑ Ο βοριάς είναι ο άνεμος που έρχεται από τον βορρά. Είναι βόρειος κρύος άνεμος.

● νοτιάς ♦ βορράς, βόρειος

🎵 βο-ριάς

βορράς [ο] ουσιαστικό

☑ Ο βορράς είναι εκεί που δείχνει η πυξίδα. Βρίσκεται αριστερά μας, όταν κοιτάμε την ανατολή. Ο ήλιος βγαίνει στην ανατολή και κρύβεται στη δύση. Ο νότος έχει όλη την ημέρα ήλιο, ενώ ο βορράς είναι η πιο σκοτεινή και κρύα μεριά.

● νότος ♦ Στη Βόρεια Ελλάδα κάνει πιο πολύ κρύο απ' ό,τι στη Νότια. 🎵 βορ-ράς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α- βοσκός-----βόσκω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βοσκός [ο] ουσιαστικό (βοσκοί)

☑ Ο βοσκός είναι αυτός που φυλάει τα πρόβατα και τις γίδες, όταν βόσκουν. Για βοηθό του έχει έναν σκύλο. Μαζί οδηγούν τα ζώα στο μαντρί

◇ **βόσκω**

♪ βο-σκός

βόσκω ρήμα (βόσκησα, θα βοσκήσω)

☑ Όταν τα ζώα βόσκουν, είναι ελεύθερα σ' ένα μέρος με πολύ χορτάρι και τρώνε.

◇ **βοσκός** ♪ βό-σκω

βότανο----- βουβός

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βότανο [το] ουσιαστικό (βότανα)

☑ Τα βότανα είναι φυτά που θεραπεύουν διάφορες αρρώστιες. Στα παραμύθια υπάρχουν και βότανα που τα χρησιμοποιούν οι μάγοι και οι μάγισσες για να μαγέψουν κάποιον.

🎵 βό-τα-νο

- Λέμε και βοτάνι.

βότσαλο [το] ουσιαστικό (βότσαλα)

☑ Τα βότσαλα είναι οι μικρές λείες πέτρες που βρίσκουμε στις παραλίες.

🎵 βό-τσα-λο

βουβός, βουβή, βουβό επίθετο

α- βουβός----- βουίζω

β

(βουβοί, βουβές, βουβά)

☑ Όταν κάποιος είναι βουβός, δεν μπορεί να μιλήσει. Όταν κάποιος μένει βουβός, δεν μπορεί να μιλήσει, γιατί κάτι τον τρόμαξε.

🎵 βου-βός

βουίζω ρήμα (βούιξα, θα βουίξω)

☑ Ο κύριος Μιχάλης δεν κοιμήθηκε όλη νύχτα, γιατί ένα κουνούπι βούιζε μέσα στο αυτί του. Έκανε συνέχεια έναν μικρό αλλά ενοχλητικό θόρυβο.

🎵 βου-ί-ζω

βουλιάζω ρήμα (βούλιαξα, θα βουλιάξω)

✓ Όταν κάτι βουλιάζει, χάνεται σιγά σιγά μέσα στο νερό και πηγαίνει στον βυθό.

✎ Η βάρκα του θείου Τάκη έπεσε στα βράχια, τρύπησε και βούλιαξε. ○ βυθίζομαι

✓ Όταν βουλιάζεις κάτι, το κάνεις να μπει κάτω από το νερό.

✎ Τα κύματα ήταν τεράστια και απειλούσαν να βουλιάξουν τη βάρκα του θείου Τάκη.

○ βυθίζω

✓ Η στέγη βούλιαξε από το βάρος του χιονιού.

α- βουλιάζω-----βουλώνω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

🎵 βου-λιά-ζω

βουλώνω ρήμα (βούλωσα, θα βουλώσω)

☑️ Όταν κάτι βουλώνει, κλείνει και δεν περνάει πια τίποτα από μέσα του. ✍️ Η μαμά της Αθηνάς φώναξε τον υδραυλικό, γιατί βούλωσε ο νεροχύτης.

✓ Όταν βουλώνεις κάτι, το κλείνεις καλά για να μην περνάει τίποτα από μέσα του.

✍️ Ο Κώστας βούλωσε τ' αυτιά του με τα χέρια για να μην ακούει

βουλώνω ----- βούρτσα

τις βροντές. 🎵 βου-λώ-νω

βουνό [το] ουσιαστικό (βουνά)

☑ Το βουνό είναι ένα πολύ ψηλό κι ανηφορικό μέρος που για να τ' ανέβει κανείς θέλει πολύ χρόνο. Έχει πλαγιές και πάνω πάνω την κορυφή.

🎵 βου-νό Δες κορυφή

βούρτσα [η] ουσιαστικό (βούρτσες)

☑ Με τη βούρτσα χτενίζουμε τα μαλλιά μας.

✓ Με τη βούρτσα για τα δόντια πλένουμε τα δόντια μας.

○ οδοντόβουρτσα

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

α- βούρτσα-----βουτιά

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ Με τη βούρτσα για τα παπούτσια καθαρίζουμε τα παπούτσια μας. ◇ «Κώστα, δε θα βγεις έξω, αν δε βουρτσίσεις τα παπούτσια σου, δε βλέπεις πως είναι μέσα στη σκόνη;» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

♪ βούρ-τσα

βουρτσίζω, βουρτσίζομαι
ρήμα (βούρτσισα,
θα βουρτσίσω) → βούρτσα

βουτιά [η] ουσιαστικό (βουτιές)
→ βουτώ

βούτυρο [το] ουσιαστικό
(βούτυρα)

✓ Το βούτυρο γίνεται από το γάλα της αγελάδας, του πρόβατου ή της κατσίκας κι έχει πολύ λίπος. Με το βούτυρο αλείφουμε το ψωμί μας ή φτιάχνουμε γλυκά. 🎵 βού-τυ-ρο

βουτώ και **βουτάω, βουτιέμαι**
ρήμα (βούτηξα, θα βουτήξω)

✓ Όταν βουτάς, πέφτεις με δύναμη στο νερό.

✍ «Ακόμα να βουτήξεις στη θάλασσα, Αθηνά;» είπε ο Κώστας. ✓ Όταν βουτάς κάτι ή κάποιον στο νερό, τον σπρώχνεις κάτω από το νερό.

α- βουτώ-----βραβείο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✂ Ο Κώστας βούτηξε μία κούκλα της Αθηνάς στο νερό για να την πλύνει αλλά η Αθηνά θύμωσε.

○ βυθίζω ◇ Όταν κάνεις βουτιά πέφτεις με δύναμη μέσα στο νερό της θάλασσας ή πέφτεις κάπου από ψηλά
μακροβούτι

♪ βου-τώ

βραβείο [το] ουσιαστικό (βραβεία) ✓ Το βραβείο είναι κάτι πολύτιμο που κερδίζει κάποιος, γιατί ήταν ο καλύτερος απ' όλους σε κάτι.

♪ βρα-βεί-ο

βραδιά-----βράδυ

βραδιά [η] ουσιαστικό (βραδιές)
→ βράδυ

βράδυ [το] ουσιαστικό (βράδια)
 Το βράδυ αρχίζει από τη δύση του ήλιου και τελειώνει τα μεσάνυχτα. ● πρωί Χθες ο κύριος Γιάννης δεν έφαγε βραδινό στο σπίτι. ● πρωινό Ούτε είδε το βραδινό δελτίο ειδήσεων. ● πρωινός Έβαλε το βραδινό του κοστούμι και πήγε σ' ένα πολύ καλό εστιατόριο με τους συναδέλφους του. ○ καλός, επίσημος ● πρόχειρος, καθημερινός Πέρασε μία πολύ όμορφη βραδιά. 🎵 βρά-δυ
 'η διάρκεια της μέρας'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βράζω ρήμα (έβρασα,
θα βράσω)

☑ Όταν το νερό βράζει, είναι
καυτό και βγάζει φουσκάλες και
ατμούς. Όταν βράζει το γάλα με-
σα σε μία κατσαρόλα, μπορεί να
φουσκώσει και να ξεχειλίσει.

✓ Όταν βράζεις μακαρόνια ή
κάτι άλλο, τα μαγειρεύεις στην
κατσαρόλα.

✓ Λέμε ότι βράζεις από τον θυ-
μό σου, όταν είσαι πολύ θυμω-
μένος.

◇ Όταν κάτι βράζει, γίνεται βρα-
στό. 🎵 βρά-ζω

βρακί ----- βραχιόλι

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βρακί [το] ουσιαστικό (βρακιά)

☑ Φοράς το βρακί κάτω από το παντελόνι ή τη φούστα σου.

Είναι το εσώρουχο που μπαίνει γύρω από τη λεκάνη σου.

🎵 βρα-κί

βραχιόλι [το] ουσιαστικό (βραχιόλια)

☑ Το βραχιόλι είναι το κόσμημα που φοράμε στο χέρι μας. Μπορεί να είναι ασημένιο, χρυσό ή ψεύτικο.

🎵 βρα-χιό-λι

Δες κόσμημα

α- βραχνιάζω -----βραχνός

β

βραχνιάζω ρήμα (βράχνιασα, θα βραχνιάσω) → βραχνός

βραχνός, βραχνή, βραχνό
επίθετο (βραχνοί, βραχνές, βραχνά)

☑ Όταν είσαι βραχνός, η φωνή σου βγαίνει με δυσκολία, γιατί είσαι κρυωμένος ή φώναζες για πολλή ώρα.

◇ «Τι βραχνός που είσαι Κώστα! Πώς βράχνιασες έτσι; Πιες ζεστό γάλα, γιατί θα χάσεις τελείως τη φωνή σου, τόσο βραχνιασμένος που είσαι» είπε η κυρία Μαργαρίτα. 🎵 βρα-χνός

βράχος [ο] ουσιαστικό (βράχοι)

✓ Ο βράχος είναι μία πολύ μεγάλη πέτρα. Καμιά φορά ένας τόπος είναι γεμάτος βράχια και γι' αυτό δε φυτρώνει τίποτα.

♪ βρά-χος

- Στον πληθυντικό λέμε και τα βράχια.

βρέχω, βρέχομαι ρήμα (έβρεξα θα βρέξω)

✓ Όταν βρέχεις κάτι, το βάζεις μέσα στο νερό ή ρίχνεις πάνω του νερό.

✍ Η Αθηνά έβρεξε ένα πανί και

α- βρέχω-----βρίζω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

καθάρισε το τραπέζι από τις
μπογιές. ✓ Όταν βρέχει, πέ-
φτουν σταγόνες νερού από τον
ουρανό. ◇ Η βροχή είναι οι στα-
γόνες νερού που πέφτουν από
τα σύννεφα. Όταν ο καιρός είναι
βροχερός, βρέχει συνέχεια ή
πάει να βρέξει.

βρέ-χω

‘Ο καιρός’

βρίζω, βρίζομαι ρήμα (έβρισα,
θα βρίσω) ✓ Όταν βρίζεις, λες
πολύ άσχημα λόγια σε κάποιον
για να τον πληγώσεις. Λες βρι-
σιές.

βρίζω-----βρίσκω -

 «Δύο αυτοκίνητα τράκαραν μπροστά στο σπίτι μας και οι οδηγοί τους **βρίστηκαν** πολύ άσχημα» είπε ο κύριος Γιάννης.

◇ **Έλεγαν συνέχεια βρισιές.**

♪ **βρί-ζω**

βρισιά [η] ουσιαστικό (βρισιές)
→ **βρίζω**

βρίσκω, βρίσκομαι ρήμα
(βρήκα, θα βρω)

☑ Όταν βρίσκεις κάτι, το ξαναβλέπεις, ενώ το είχες χάσει και το έψαχνες.

 Η Αθηνά και ο Κώστας **βρήκαν** τη Ροζαλία στην αποθήκη.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α- βρίσκω----- βρομιά

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ Όταν βρίσκεις κάτι, βλέπεις κάτι που δεν έψαχνες αλλά που σ' ενδιαφέρει. ✍ Ο Ίγκλι βρήκε στην αποθήκη έναν σωρό παιχνίδια που είχε, όταν ήταν μικρός.

✓ Όταν λύνεις ένα πρόβλημα, βρίσκεις τη λύση του. ✍ «Το βρήκα Αθηνά! Για να φτάσουμε τις καραμέλες στο τελευταίο ράφι, θα σπρώξουμε το τραπέζι κοντά και θ' ανέβεις επάνω» είπε η Ελένη. ✓ Ο κύριος Γιάννης βρίσκεται πάλι στο Παρίσι για δουλειές. 🎵 βρί-σκω

βρομιά [η] ουσιαστικό (βρομιές)

☑ Η βρομιά είναι σημάδι από σκόνη, λάσπη ή λίπος πάνω σε

βρομιά-----βρομίζω

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

κάτι ή σε κάποιον.

 «Βγάλτε τα παπούτσια σας γρήγορα, φέρατε όλη τη βρομιά του δρόμου μέσα στο σπίτι!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα.

● καθαριότητα

◇ Όταν κάτι είναι βρόμικο, είναι γεμάτο βρομιές. ○ λερωμένος

● καθαρός βρομίζω

♪ βρο-μιά

βρομίζω ρήμα (βρόμισα, θα βρομίσω)

☑ Ο Κώστας βρομίζει πολύ τα ρούχα του, όταν παίζει ποδόσφαιρο. Τα ρούχα του γίνονται βρόμικα, γεμάτα βρομιές.

○ λερώνω ● καθαρίζω

α- βρομίζω-----βρομώ

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ «Πώς βρόμισαν έτσι τα ρούχα σου, Κώστα;» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Πώς έγιναν τόσο βρόμικα; ○ λερώνομαι ● καθαρίζω
◇ βρομιά, βρομάω, βρόμικος
♫ βρο-μί-ζω

βρόμικος, βρόμικη, βρόμικο
επίθετο (βρόμικοι, βρόμικες, βρόμικα) → βρομιά

βρομώ και **βρομάω** ρήμα
(βρόμησα, θα βρομήσω)
☑ Όταν κάτι βρομάει, μυρίζει πολύ άσχημα και μας έρχεται να κλείσουμε τη μύτη μας.
◇ βρομιά, βρομίζω, βρόμικος
♫ βρο-μώ

βροντή-----βροχερός

βροντή [η] ουσιαστικό (βροντές)
→ βροντώ

βροντώ και **βροντάω** ρήμα
(βρόντηξα, θα βροντήξω)
☑ Όταν βροντάς την πόρτα, τη χτυπάς με δύναμη και κάνει πολύ θόρυβο. ✓ Όταν βροντάει, ακούγονται βροντές. Βροντές είναι ο δυνατός θόρυβος που ακούμε μετά την αστραπή, όταν έρχεται καταιγίδα. ○ μπουμπουνίζει ◇ **βροντή** 🎵 βρο-ντώ

βροχερός, βροχερή, βροχερό
επίθετο (βροχεροί, βροχερές, βροχερά) → βρέχω

α- βροχή-----βυζαίνω

β

βροχή [η] ουσιαστικό (βροχές)
→ βρέχω

βρύση [η] ουσιαστικό (βρύσες)

☑ Όταν ανοίγουμε τη βρύση της κουζίνας ή του μπάνιου, τρέχει νερό. Όταν κλείνουμε τη βρύση, σταματάει το νερό να τρέχει.

✓ Το νερό της βρύσης είναι το νερό του σπιτιού, δεν το αγοράζουμε σε μπουκάλια. 🎵 βρύ-ση

βυζαίνω ρήμα (βύζαξα, θα βυζάξω)

☑ Όταν ένα μωρό ή ένα μικρό ζώο βυζαίνει, ρουφάει γάλα από το στήθος της μητέρας του.

○ θηλάζω

βυζαίνω-----βυθίζω -

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ Όταν ένα μωρό βυζαίνει το δάχτυλο του, το βάζει στο στόμα του, γιατί πεινάει ή γιατί δε νιώθει καλά. ○ ρουφάω

🎵 βυ-ζαί-νω

βυθίζω, βυθίζομαι ρήμα
(βύθισα, θα βυθίσω)

☑ Όταν κάτι βυθίζεται στη θάλασσα, πηγαίνει στον πάτο.

✍ «Το πλοίο βυθίστηκε αλλά οι επιβάτες σώθηκαν» είπαν στις ειδήσεις. ○ βουλιάζω ✓ Όταν βυθίζεσαι στο νερό, μπαίνεις μέσα ολόκληρος και δε φαίνεσαι πια. ○ βουτάω ◇ Ο Κώστας σκεφτόταν το πλοίο που χάθηκε. Ήταν βυθισμένος στις σκέψεις

α- βυθίζω-----βυσσινής

β

του. βυθός, βύθιση, βύθισμα

♪ βυ-θί-ζω

βυθός [ο] ουσιαστικό (βυθοί)

☑ Ο βυθός είναι η γη κάτω από το νερό της θάλασσας, των ποταμών ή των λιμνών. ○ πάτος

● επιφάνεια ◇ βυθίζω

♪ βυ-θός

βυσσινής, βυσσινιά, βυσσινί

επίθετο (βυσσινιοί, βυσσινιές, βυσσινιά) → βύσσινο

γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βύσσινο [το] ουσιαστικό
(βύσσινα)

☑ Το βύσσινο είναι ένα φρούτο που μοιάζει με μικρό κεράσι, δεν τρώγεται όμως ωμό, γιατί είναι πολύ ξινό. Με το βύσσινο φτιάχνουμε γλυκό ή σιρόπι.

◇ Το καινούριο φόρεμα της Αθηνάς είναι σκούρο κόκκινο, σχεδόν βυσσινί.

🎵 βύσ-σι-νο

γαβγίζω-----γάιδαρος

Γ γ

γαβγίζω ρήμα (γάβγισα,
θα γαβγίσω)

✓ Όταν ένας σκύλος γαβγίζει,
κάνει γαβ γαβ. Είναι ο δικός του
τρόπος να φωνάζει.

◇ Το **γάβγισμα** είναι η φωνή
που βγάζει ένας σκύλος.

🎵 γα-βγί-ζω

γάιδαρος [ο] ουσιαστικό
(γάιδαροι)

✓ Ο γάιδαρος είναι ένα μεγάλο

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - γάιδαρος-----γάλα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ζώο με μεγάλα αυτιά. Μοιάζει με άλογο αλλά είναι πιο μικρός και το τρίχωμά του είναι σκούρο γκρι ή καφέ. Σε μερικά χωριά χρησιμοποιούν ακόμη το γάιδαρο για να μεταφέρουν βαριά πράγματα ή για να πάνε κάπου. Όταν ο γάιδαρος φωνάζει, γκαρίζει.

🎵 γάι-δα-ρος 🖋️ 'το αγρόκτημα'
- Λέμε και το γαϊδούρι.

γάλα [το] ουσιαστικό (γάλατα)

☑️ Όταν αρμέγουμε τις αγελάδες, τις κατσίκες ή τα πρόβατα, παίρνουμε το γάλα τους που είναι άσπρο. Είναι νόστιμο και

γάλα-----γαλάζιος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

το πίνουμε για να έχουμε γερά κόκαλα και δόντια.

✓ Η Αθηνά έχει καστανά μαλλιά και δέρμα άσπρο σαν το γάλα.

Έχει πάρα πολύ άσπρο και καθαρό δέρμα. ✓ Λέμε ότι κάποιος έχει και του πουλιού το γάλα, όταν τα έχει όλα, ακόμα κι αυτά που τα βρίσκει κανείς πολύ δύσκολα. 🎵 γά-λα

γαλάζιος, γαλάζια, γαλάζιο
επίθετο (γαλάζιοι, γαλάζιες, γαλάζια)

☑ Όταν κάτι είναι γαλάζιο, έχει ανοιχτό μπλε χρώμα, όπως ο ουρανός όταν δεν έχει σύννεφα

α - γαλάζιος ----- γαλανός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ (σαν ουσιαστικό) Το γαλάζιο είναι το αγαπημένο χρώμα του Κώστα. ◇ γαλανός

♪ γα-λά-ζιος ✍ 'τα χρώματα'

γαλανός, γαλανή, γαλανό
επίθετο (γαλανοί, γαλανές,
γαλανά)

☑ Όταν κάποιος έχει γαλανά μάτια, τα μάτια του έχουν ανοιχτό μπλε χρώμα, όπως ο ουρανός που δεν έχει σύννεφα.

○ γαλάζιος ◇ γαλάζιος

♪ γα-λα-νός

- Προσοχή! Λέμε γαλανός ή γαλάζιος ουρανός, γαλανά ή γαλάζια μάτια, γαλανή ή γαλάζια θάλασσα. Για ένα ύφασμα, για

γαλάζιος-----γάμος

ένα ρούχο ή για ένα χρώμα στη ζωγραφική λέμε μόνο γαλάζιο.

γαλοπούλα [η] ουσιαστικό (γαλοπούλες)

☑ Η γαλοπούλα είναι ένα μεγάλο πουλί με ψηλό κόκκινο λαιμό και μαύρα, άσπρα ή κόκκινα φτερά. Τρώμε το κρέας της που μοιάζει με το κρέας του κοτόπουλου. 🎵 γα-λο-πού-λα

🖋 'το αγρόκτημα'

γάμος [ο] ουσιαστικό (γάμοι)

☑ Όταν ένας άντρας και μία γυναίκα θέλουν να παντρευτούν, κάνουν γάμο στην εκκλησία ή στο δημαρχείο.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - γάμος ----- γαμπρός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

◇ γαμπρός 🎵 γά-μος

Δες νύφη, γαμπρός,
παντρεύομαι

γάμπα [η] ουσιαστικό (γάμπες)

☑ Η γάμπα είναι το μέρος του ποδιού που βρίσκεται κάτω από το γόνατο και πάνω από τον αστράγαλο.

🎵 γά-μπα 🖋 'το σώμα μας'

γαμπρός [ο] ουσιαστικό (γαμπροί)

☑ Όταν γίνεται γάμος, ο άντρας που παντρεύεται είναι

γαμπρός-----γαργαλώ

ο γαμπρός και η γυναίκα η νύ-
φη. ✓ Όταν κάποιος είναι γα-
μπρός κάποιου άλλου, είναι πα-
ντρεμένος με την κόρη του ή με
την αδερφή του. ♦ γάμος
🎵 γα-μπρός

γάντι [το] ουσιαστικό (γάντια)
☑ Όταν κρυώνουν τα χέρια μας,
φοράμε γάντια για να τα ζεστά-
νουμε. Τα γάντια είναι μάλλινα ή
δερμάτινα. 🎵 γά-ντι
🖋 'τα ρούχα'

γαργαλώ και **γαργαλάω**,
γαργαλιέμαι ρήμα (γαργάλησα,
θα γαργαλήσω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - γαργαλώ-----γαρίδα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

☑ Όταν γαργαλές κάποιον, τον αγγίζεις ελαφρά στις πατούσες, στις μασχάλες ή στα πλευρά και τον κάνεις να γελάει.

✓ Όταν γαργαλιέσαι, σκας στα γέλια αμέσως μόλις σε αγγίξουν.

◇ Ο Κώστας δεν αντέχει το γαργάλημα. 🎵 γαρ-γα-λώ

γαρίδα [η] ουσιαστικό (γαρίδες)

☑ Η γαρίδα είναι ένα μικρό ζώο με μαλακό όστρακο που ζει στη θάλασσα. Έχει ουρά, τέσσερα ζευγάρια πόδια και κεραίες. Είναι ροζ και τις τρώμε, γιατί έχουν πολύ νόστιμο κρέας.

✓ «Ήθελα να κοιμηθώ αλλά δεν τα κατάφερα, το μάτι μου ήταν

γαρίδα-----γαρίφαλο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γαρίδα όλο το βράδυ», είπε ο Κώ-
στας. ♦ **γαριδάκι**

♪ γα-ρί-δα

✍ 'η θάλασσα'

γαριδάκι [το] ουσιαστικό
(γαριδάκια)

☑ Τα γαριδάκια είναι αλμυρές
μπουκιές σε σχήμα γαρίδας που
αρέσουν πολύ στα παιδιά.

♦ **γαρίδα** ♫ γα-ρι-δά-κι

✍ 'το πάρτι'

γαρίφαλο [το] ουσιαστικό
(γαρίφαλα)

☑ Το γαρίφαλο είναι ένα ροζ,

α - γαρίφαλο ----- γδάρσιμο

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

κόκκινο ή άσπρο λουλούδι που μυρίζει πολύ όμορφα.

◇ Το φυτό που κάνει γαρίφαλα είναι η γαριφαλιά.

♪ γα-ρί-φα-λο ✍ 'τα λουλούδια'

γάτα [η] ουσιαστικό (γάτες)

☑ Η γάτα είναι ένα μικρό ζώο με τέσσερα πόδια, μαλακή γούνα και μυτερά νύχια. Έχει μικρά μυτερά αυτιά και μουστάκια και όταν φωνάζει, νιαουρίζει.

◇ Το γατάκι είναι το μωρό της γάτας. ♪ γά-τα ✍ 'το αγρόκτημα

γδάρσιμο [το] ουσιαστικό (γδαρσίματα) → γδέρνω

γδέρνω-----γδύνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γδέρνω, γδέρνομαι ρήμα
(έγδαρα, θα γδάρω)

☑ Όταν γδέρνεις το χέρι σου,
του κάνεις γρατσουνιές.

✍ Η Αθηνά έπεσε από το ποδή-
λατο κι έγδαρε το γόνατό της.

○ γρατσουνώ

✓ Όταν ο χασάπης γδέρνει ένα
ζώο, του βγάζει το δέρμα.

◇ Το γδάρσιμο είναι το σημάδι
που έχουμε στο σώμα μας, όταν
γδερνόμαστε. ○ γρατσουνιά

🎵 γδέρ-νω

γδύνω, γδύνομαι ρήμα
(έγδυσα, θα γδύσω)

☑ Όταν γδύνεις κάποιον, του
βγάζεις όλα του τα ρούχα, τον

- γδύνω----- γεια

αφήνεις γυμνό. Όταν γδύνεσαι, βγάζεις όλα τα ρούχα σου.

 Η Αθηνά έγδυσε όλες της τις κούκλες για να πλύνει τα ρούχα τους. ○ ξεντύνω ◇ γδύσιμο

 γδύ-νω

γεια επιφώνημα

 Όταν θέλουμε να χαιρετήσουμε κάποιον, λέμε «γεια», «γεια σου». Λέμε «γεια σας», όταν χαιρετάμε κάποιον μεγαλύτερο.

✓ Όταν κάποιος έχει αγοράσει κάτι καινούριο του λέμε «με γεια». «Με γεια το καινούριο φόρεμα Αθηνά!» είπε η Ελένη.

 γεια

γείτονας-----γέλιο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γείτονας [ο], **γειτόνισσα** [η]

ουσιαστικό (γείτονες,
γειτόνισσες)

☑ **Γείτονάς** σου είναι αυτός που μένει κοντά σου, στον ίδιο δρόμο. Βλέπεις συχνά τους γείτονές σου βγαίνοντας από το σπίτι σου.

◇ **Η γειτονιά** σου είναι η περιοχή όπου βρίσκεται το σπίτι σου μαζί με τα γύρω σπίτια και τα μαγαζιά. 🎵 γεί-το-νας

γειτονιά [η] ουσιαστικό
(γειτονιές) → γείτονας

γέλιο [το] ουσιαστικό (γέλια) → γελώ

- γελώ ----- γελώ

γελώ και **γελάω** (γέλασα, θα γελάσω)

☑ Όταν γελάς, δείχνεις πως είσαι χαρούμενος ή πως βρίσκεις κάτι πολύ διασκεδαστικό, πολύ αστείο. Όταν γελάς, ακούγεται το γέλιο σου.

✍ Οι γονείς του Κώστα πηγαίνουν συχνά σε κωμωδίες για να γελάσουν. ● κλαίω

◇ Το γέλιο είναι ο ήχος που βγάζεις, όταν γελάς. Ο ήχος αυτός μοιάζει με χα, χα, χα. ● κλάμα

🎵 γε-λώ

γεμάτος, γεμάτη, γεμάτο
επίθετο (γεμάτοι, γεμάτες,
γεμάτα) → γεμίζω

γεμίζω ρήμα (γέμισα,
θα γεμίσω)

☑ Όταν γεμίζεις κάτι, βάζεις με-
σα όσα πιο πολλά πράγματα
μπορείς.

 Ο Κώστας γέμισε τις τσέπες
του με καραμέλες και βγήκε έξω
να τις φάει με την Αθηνά. ✓ Η
κοιλιά του Νίκου γέμισε από το
πολύ φαγητό. Δεν υπήρχε πια
χώρος για τίποτα άλλο. ✓ Χάλα-
σε το πλυντήριο και το μπάνιο
γέμισε νερά. Το μπάνιο είχε
πολλά νερά.

α - γεμίζω-----γεμιστός

β

γ

● αδειάζω

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

◇ Η κοιλιά του Νίκου ήταν γεμάτη από το πολύ φαγητό. Δεν μπορούσε να βάλει τίποτα άλλο μέσα. γεμιστός

♪ γε-μί-ζω

- Είμαι το αντίθετο του αδειάζω.
Τι κάνω;

.....
...

γεμιστός, γεμιστή, γεμιστό
επίθετο (γεμιστοί, γεμιστές,
γεμιστά)

✓ (σαν ουσιαστικό) Τα γεμιστά

γεμιστός-----γενειάδα

είναι το αγαπημένο φαγητό του Κώστα. Είναι λαχανικά, συνήθως ντομάτες, πιπεριές ή κολοκυθάκια που τα έχουμε ανοίξει, έχουμε βάλει μέσα τους ρύζι ή κιμά και τα έχουμε μαγειρέψει στο φούρνο ή στην κατσαρόλα.

◇ γεμίζω 🎵 γε-μι-στός

γενέθλια [τα] ουσιαστικό

☑ Στα γενέθλια γιορτάζουμε τη μέρα που γεννηθήκαμε.

🎵 γε-νέ-θλι-α

γενειάδα [η] ουσιαστικό
(γενειάδες)

☑ Γενειάδα είναι τα μακριά γένια.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α -- γενειάδα ----- γενναίος

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✍ Οι επτά νάνοι έχουν άσπρη
γενειάδα. ◇ γένι

🎵 γε-νεια-δα

γένι [το] ουσιαστικό (γένια)

☑ Οι άντρες έχουν γένια. Είναι
οι τρίχες που φυτρώνουν στα
μάγουλα και στο σαγόνι τους.
Για να μη μεγαλώσουν,
ξυρίζονται σχεδόν
κάθε μέρα.

◇ γενειάδα

🎵 γέ-νι

γενναίος, γενναία, γενναίο
επίθετο (γενναίοι, γενναίες,
γενναία)

γενναίος-----γεννώ

✓ Όταν κάποιος είναι γενναίος, δε φοβάται τίποτα, όταν θέλει να κάνει κάτι, έχει θάρρος.

✍ Ο Ίγκλι είναι πολύ γενναίο παιδί. Πήγε μόνος του στον κύριο Μιχάλη και του είπε ότι αυτός έσπασε κατά λάθος το τζάμι του.

○ θαρραλέος ● δειλός

♪ γεν-ναί-ος

γέννηση [η] ουσιαστικό
(γεννήσεις) → γεννώ

γεννώ, γεννιέμαι ρήμα
(γέννησα, θα γεννήσω)

✓ Όταν μία γυναίκα γεννάει, φέρνει στον κόσμο το μωρό της

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α -- γεννώ ----- γεράκι

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✍ Η θεία Κατερίνα γέννησε ένα όμορφο αγοράκι. ✓ Το μωρό γεννήθηκε στις έξι το πρωί.

◇ Η γέννηση του μωρού της θείας Κατερίνας έφερε μεγάλη χαρά στο σπίτι τους.

● θάνατος γενέθλια

🎵 γεν-νώ

γεράκι [το] ουσιαστικό (γεράκια)

☑ Το γεράκι είναι ένα μεγάλο πουλί που ζει ψηλά στα βουνά, βλέπει πολύ μακριά, έχει μεγάλα νύχια και ράμφος και τρώει μικρά ζώα, όπως ποντίκια ή φίδια. 🎵 γε-ρά-κι

γερνῶ-----γέρνω

γερνῶ και **γερνᾶω** ρήμα
(γέρασα, θα γεράσω)

☑ Όταν κάποιος γερνᾶει, μεγαλώνει πάρα πολύ και γίνεται γέρος ή γριά. ◇ **γέρος, γριά**

🎵 γερ-νῶ

γέρνω ρήμα (έγειρα, θα γείρω)

☑ Όταν γέρνεις, το σώμα σου πάει προς μία πλευρά, δεξιά ή αριστερά, μπροστά ή πίσω.

✍ Ο Κώστας έγειρε πάνω στο τραπέζι κι αποκοιμήθηκε. Ήταν κουρασμένος. ✓ Όταν γέρνεις κάτι, το κάνεις να πάει προς τα κάτω.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α -- γέρνω ----- γερός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

 Η Αθηνά έγειρε την κανάτα για να βάλει νερό στο ποτήρι της.

 γέρ-νω

γερός, γερή, γερό επίθετο
(γεροί, γερές, γερά)

☒ Όταν κάποιος είναι γερός, έχει δύναμη και δεν αρρωσταίνει εύκολα.

 «Να τρως καλά για να είσαι **γερή**» είπε ο γιατρός στην Αθηνά. ● αδύναμος

✓ Όταν κάτι είναι γερό, δε χαλάει εύκολα, αντέχει στο χρόνο και τις δυσκολίες. Το σπίτι του

γερός-----γέρος

κυρίου Μιχάλη είναι πολύ γερό,
δεν έπαθε τίποτα από τους
σεισμούς. Όταν κρατάς γερά
κάτι, το κρατάς με δύναμη για να
μη σου φύγει. γε-ρός

γέρος [ο], γριά [η] ουσιαστικό
(γέροι, γριές)

 Όταν είναι κανείς γέρος ή
γριά, έχει μεγαλώσει πολύ, έχει
γεράσει.

 Στο χωριό του θείου Αλέκου
έχουν μείνει μόνο γέροι και
γριές, οι νέοι έχουν φύγει γι' αλ-
λού. ● νέος **γερνώ**

 γέ-ρος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α-- γεύμα-----γεύση

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

γεύμα [το] ουσιαστικό
(γεύματα)

☑ Το γεύμα είναι το φαγητό που τρώμε, όταν καθόμαστε στο τραπέζι. Τα γεύματα της ημέρας είναι το πρωινό, το μεσημεριανό και το βραδινό. Συνήθως το βραδινό το λέμε δείπνο. Τα παιδιά χρειάζονται και απογευματινό γεύμα. ♦ **γεύση** 🎵 γεύ-μα

γεύση [η] ουσιαστικό (γεύσεις)

☑ Η γεύση είναι η αίσθηση που μας κάνει να ξεχωρίζουμε τα φαγητά, τα φρούτα ή τα γλυκά. Το κοτόπουλο δεν έχει την ίδια γεύση με το ψάρι, ούτε η

γεύση-----γεωγραφία

φράουλα με το κεράσι.

◇ γεύμα 🎵 γεύ-ση

γέφυρα [η] ουσιαστικό
(γέφυρες)

☑ Για να περάσουμε από τη μία μεριά ενός ποταμού στην άλλη, περπατάμε πάνω σε μία γέφυ-
ρα.

🎵 γέ-φυ-ρα

γεωγραφία [η] ουσιαστικό

☑ Στο μάθημα της γεωγραφίας μαθαίνουμε πολλά για τη γη, για

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α γεωγραφία-----γη

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

τους ανθρώπους και τις χώρες τους. ◇ γη, γράφω

♪ γε-ω-γρα-φί-α

γεωργός [ο] ουσιαστικό
(γεωργοί)

☑ Ο γεωργός είναι αυτός που η δουλειά του είναι να καλλιεργεί τη γη.

✍ Ο θεός Αλέκος είναι γεωργός, έχει πολλές ελιές και βγάζει πολύ καλό λάδι. ○ αγρότης

◇ Ζει τη γεωργική ζωή από κοντά. γη ♫ γε-ωρ-γός

γη [η] ουσιαστικό

☑ Η γη είναι ο πλανήτης όπου ζούμε εμείς οι άνθρωποι και όλα

γη-----γήπεδο

τα ζώα. ○ κόσμος

✓ Η γη είναι το χώμα που φυτρώνουν τα δέντρα και τα λουλούδια. ○ χώμα

✓ Η γη είναι εκεί που πατάμε.

✍ Είχε τέτοια τρικυμία στο ταξίδι, που όταν πάτησε στη γη ο θείος Αλέκος νόμιζε πως κουνιέται ακόμα. ○ ξηρά, έδαφος, στεριά

◇ γήπεδο, γεωγραφία, γεωργός 🎵 γη

γήπεδο [το] ουσιαστικό (γήπεδα)

☑ Το γήπεδο είναι ο χώρος που παίζουμε διάφορα αθλήματα, όπως ποδόσφαιρο, βόλεϊ και μπάσκετ. ◇ γη 🎵 γή-πε-δο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γιαγιά-----γιακάς

γιαγιά [η] ουσιαστικό (γιαγιάδες)

☑ Η γιαγιά σου είναι η μαμά του μπαμπά ή της μαμάς σου και είσαι το εγγόνι της.

🎵 για-γιά ✍ 'η οικογένεια'

γιακάς [ο] ουσιαστικό (γιακάδες)

☑ Ο γιακάς ενός πουκάμισου ή άλλου ρούχου είναι το κομμάτι από ύφασμα που βρίσκεται γύρω από το λαιμό.

✍ Ο κύριος Γιάννης σήκωσε το γιακά του παλτού του, γιατί έκανε πολύ κρύο.

🎵 για-κάς

γιαλός-----γιατρεύω

γιαλός [ο] ουσιαστικό (γιαλοί)

☑ Ο γιαλός είναι το κομμάτι της θάλασσας που βλέπουμε από την ξηρά. ○ ακρογιαλιά

🎵 για-λός

γιαούρτι [το] ουσιαστικό (γιαούρτια)

☑ Το γιαούρτι είναι γάλα αγελάδας ή πρόβατου που το έχουμε πήξει. Είναι άσπρο και το τρώμε πάντα δροσερό, σκέτο ή με μέλι, ζάχαρη ή φρούτα.

🎵 για-ούρ-τι

γιατρεύω, γιατρεύομαι ρήμα (γιάτρεψα, θα γιατρέψω)

☑ Όταν ο γιατρός γιατρεύει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γιατρεύω-----γιατρός

κάποιον, τον κάνει καλά δίνοντάς του σωστές συμβουλές και φάρμακα. **γιατρός, ιατρείο**

✓ Όταν γιατρεύεσαι, γίνεσαι καλά από μία αρρώστια.

● αρρωσταίνω για-τρεύ-ω

γιατρός [ο], [η] ουσιαστικό (γιατροί)

 Ο γιατρός είναι αυτός που δουλεύει στο ιατρείο του ή στο νοσοκομείο και εξετάζει τους αρρώστους δηλαδή αυτούς που έχουν προβλήματα υγείας.

 γιατρεύω για-τρός

 'στο νοσοκομείο'

- Λέμε και η γιατρίνα.

γίγαντας [ο] ουσιαστικό (γίγαντες)

☑ Ένας γίγαντας είναι ένας πά-
ρα πολύ ψηλός άνθρωπος. Έχει
ύψος πάνω από δύο μέτρα.

✎ Οι παίκτες του μπάσκετ είναι
πολύ ψηλοί, μοιάζουν με γίγα-
ντες. ● νάνος

✓ Οι γίγαντες στη μυθολογία
ήταν οι γιοι του Ουρανού και της
Γης. Ήταν τεράστιοι και πάρα
πολύ δυνατοί. 🎵 γί-γα-ντας

γίδα-----γίνομαι

γίδα [η] ουσιαστικό (γίδες)

☑ Η γίδα είναι ένα ζώο με μακρύ και πυκνό τρίχωμα και κέρατα που σκαρφαλώνει εύκολα στα βράχια και στα βουνά. Τρώμε το κρέας της και πίνουμε το γάλα της. ○ κατσίκια 🎵 γί-δα
🖋 'το αγρόκτημα'

γίνομαι ρήμα (έγινα, θα γίνω)

☑ Όταν γίνεσαι κάτι άλλο, αλλάζεις. Είσαι κάτι που δεν ήσουν ήσουν πριν.

🖋 Ο 'Ιγκλι έγινε κόκκινος από τη ντροπή του, όταν η μπάλα του έσπασε το παράθυρο του κυρίου Μιχάλη.

✓ Το φαγητό θα γίνει σε μισή ώ-

γίνομαι-----γιορτάζω

ρα. Θα είναι έτοιμο σε μισή ώρα.

✓ Όταν κάτι γίνεται κάπου, συμβαίνει εκεί.

✎ «Το μάθημα σήμερα θα γίνει στην αυλή» είπε η δασκάλα της Αθηνάς. 🎵 γί-νο-μαι

γινωμένος, γινωμένη,

γινωμένο επίθετο (γινωμένοι, γινωμένες, γινωμένα)

☑ Ένα γινωμένο φρούτο, είναι ένα φρούτο που είναι έτοιμο να φαγωθεί. ○ ώριμος

● αγίνωτος, άγουρος

◇ **γίνομαι** 🎵 γι-νω-μέ-νος

γιορτάζω ρήμα (γιόρτασα, θα γιορτάσω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- γιορτάζω ----- γιορτή

✓ Όταν γιορτάζεις κάτι, κάνεις γιορτή για κάτι καλό που σου έχει συμβεί ή για κάτι σημαντικό.

✍ Η ξαδέρφη της κυρίας Μαργαρίτας γιόρτασε τον αρραβώνα της κόρης της. ✓ Όταν γιορτά-

ζεις, έχεις τη γιορτή σου ή τα γενέθλιά σου. ✍ Ο Κώστας γιορτάζει στις 21 Μαΐου.

◇ γιορτή 🎵 γιορ-τά-ζω

γιορτή [η] ουσιαστικό (γιορτές)

✓ Όταν κάνεις μία γιορτή, καλείς φίλους στο σπίτι για να διασκεδάσετε όλοι μαζί, για να γιορτάσεις κάτι ευχάριστο ή σημαντικό.

✓ Η γιορτή σου είναι η μέρα

γιορτή-----γιοτ

που είναι αφιερωμένη στον άγιο που έχεις τ' όνομά του.

◇ γιορτάζω 🎵 γιορ-τή

γιος [ο] ουσιαστικό (γιοι)

☑️ Ο γιος είναι το αγόρι μίας οικογένειας.

✍️ Ο Κώστας είναι ο γιος του κυρίου Γιάννη και της κυρίας Μαργαρίτας. ○ αγόρι 🎵 γιος

✍️ 'η οικογένεια'

γιοτ [το] ουσιαστικό

☑️ Το γιοτ είναι ένα μικρό πλοίο που κινείται με πανιά ή με μηχανή κι έχει όλες τις ανέσεις για να κάνει κανείς ευχάριστες διακοπές στη θάλασσα. Δεν έχουμε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α -- γιοτ ----- γιρλάντα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

όλοι γιοτ, γιατί είναι πολύ ακρι-
βό. 🎵 γιοτ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε
στον ενικό ούτε στον πληθυντι-
κό αριθμό.

γιρλάντα [η] ουσιαστικό
(γιρλάντες)

☑ Με τις γιρλάντες στολίζουμε
ένα χώρο, όταν γιορτάζουμε κά-
τι. Οι γιρλάντες είναι μακριές
χάρτινες, λουλουδένιες ή φωτει-
νές κορδέλες που στερεώνουμε
σε τοίχους, στο χριστουγεννιά-
τικο δέντρο ή πάνω από πόρτες
και παράθυρα. 🎵 γιρ-λά-ντα

🖋 'το πάρτι'

γκάζι-----γκαράζ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γκάζι [το] ουσιαστικό (γκάζια)

☑ Το γκάζι είναι ένα αέριο. Μ' αυτό ζεσταινόμαστε, μαγειρεύουμε κι έχουμε ζεστό νερό. Θέλει μεγάλη προσοχή, γιατί πιάνει εύκολα φωτιά.

✍ Ο κύριος Μιχάλης έχει κουζίνα με γκάζι. ✓ Όταν πατάς γκάζι, κάνεις το αυτοκίνητο να τρέξει πιο γρήγορα. 🎵 γκά-ζι

γκαράζ [το] ουσιαστικό

☑ Το γκαράζ είναι ο κλειστός χώρος όπου αφήνουμε το αυτοκίνητο, , όταν δεν το χρησιμοποιούμε. ✍ Ο κύριος Γιάννης

βάζει το αυτοκίνητό του στο γκαράζ της πολυκατοικίας τους.

α γκαράζ-----γκάφα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

✓ Όταν το αυτοκίνητό μας έχει βλάβη, το πάμε σ' ένα γκαράζ για να το επισκευάσουν.

○ συνεργείο 🎵 γκα-ράζ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

γκάφα [η] ουσιαστικό (γκάφες)

☑ Όταν κάνεις μία γκάφα, λες ή κάνεις κάτι που δημιουργεί προβλήματα χωρίς να το θέλεις.

✍ Ο κύριος Μιχάλης κάνει όλο γκάφες. Προχθές στο γάμο μίας

γκάφα-----γκοφρέτα

ανιψιάς του πάτησε το νυφικό
της. ○ ανοησία 🎵 γκά-φα

γκολ [το] ουσιαστικό

☑ Στο ποδόσφαιρο βάζουμε
γκολ, όταν ρίχνουμε τη μπάλα
στα δίχτυα του τερματοφύλακα
της αντίπαλης ομάδας.

🎵 γκολ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε
στον ενικό ούτε στον πληθυντι-
κό αριθμό.

γκοφρέτα [η] ουσιαστικό
(γκοφρέτες)

☑ Η γκοφρέτα είναι ένα τραγα-
νό μπισκότο με σοκολάτα.

🎵 γκο-φρέ-τα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α γκρέιπφρουτ-----γκρεμίζω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

γκρέιπφρουτ [το] ουσιαστικό

☑ Το γκρέιπφρουτ είναι ένα στρογγυλό κίτρινο φρούτο που είναι λίγο μεγαλύτερο από το πορτοκάλι. Είναι ξινό αλλά πλούσιο σε βιταμίνες, γι' αυτό το τρώμε ή πίνουμε το χυμό του.

🎵 γκρέιπ-φρουτ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

γκρεμίζω, γκρεμίζομαι ρήμα (γκρέμισα, θα γκρεμίσω)

☑ Όταν γκρεμίζεις ένα σπίτι ή ένα άλλο κτίριο, το χαλάς ρίχνοντάς το κάτω.

γκρεμίζω-----γκρεμός

 Το κύμα γκρέμισε το κάστρο που έχτισαν η Αθηνά και ο Κώστας στην άμμο.

○ χαλάω, καταστρέφω, ρίχνω

● χτίζω, φτιάχνω

✓ Ο Κώστας έτρεχε και γκρεμίστηκε από τις σκάλες. Έπεσε κάτω. **γκρεμός** γκρε-μί-ζω

γκρεμός [ο] ουσιαστικό (γκρεμοί)

 Ο γκρεμός είναι μία πολύ απότομη κατηφόρα στην άκρη ενός βράχου ή στο βουνό.

 γκρεμίζω

 γκρε-μός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γκρι ----- γκριμάτσα

γκρι επίθετο → γκρίζος

γκρίζος, γκρίζα, γκρίζο επίθετο
(γκρίζοι, γκρίζες, γκρίζα)

☑ Όταν κάτι είναι γκρίζο, είναι
γκρι, δηλαδή είναι ανάμεσα στο
μαύρο και το άσπρο. ○ γκρι

🎵 γκρι-ζος

γκριμάτσα [η] ουσιαστικό
(γκριμάτσες)

☑ Όταν κάνεις μία γκριμάτσα,
το πρόσωπό σου αλλάζει,
γιατί πονάς ή γιατί
θέλεις να κάνεις κά-
ποιον να φοβηθεί ή
να γελάσει.

🎵 γκρι-μά-τσα

γκρίνια-----γκρινιάζω

γκρίνια [η] ουσιαστικό (γκρίνιες)
→ γκρινιάζω

γκρινιάζω ρήμα (γκρίνιαξα, θα γκρινιάξω)

☑ Όταν γκρινιάζεις, παραπονιέσαι και νευριάζεις για ασήμαντα πράγματα.

✍ Ο Κώστας γκρίνιαζε όλη τη μέρα, γιατί έβρεχε και δεν μπόρεσε να παίξει ποδόσφαιρο.

○ παραπονιέμαι

◇ Όταν γκρινιάζεις πολύ, είσαι όλο γκρίνια, είσαι γκρινιάρης.

🎵 γκρι-νιά-ζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γκρινιάρης ----- γλάστρα

γκρινιάρης, γκρινιάρα,
γκρινιάρικο επίθετο
 (γκρινιάρηδες, γκρινιάρες,
 γκρινιάρικα)
 → γκρινιάζω

γλάρος [ο] ουσιαστικό (γλάροι)
☒ Ο γλάρος είναι ένα μεγάλο
 άσπρο πουλί που ζει κοντά στη
 θάλασσα και ακολουθεί τα πλοία
 για να βρει τροφή. 🎵 γλά-ρος
 ✍️ 'η θάλασσα'

γλάστρα [η] ουσιαστικό
 (γλάστρες)
☒ Η γλάστρα είναι ένα δοχείο
 όπου βάζουμε χώμα και φυτεύ-
 ουμε ένα φυτό.

γλάστρα-----γλείφω

 Η κυρία Μαργαρίτα έχει στη βεράντα της μεγάλες γλάστρες με τριανταφυλλιές. γλά-στρα
Δες ατύχημα

γλειφιτζούρι [το] ουσιαστικό
(γλειφιτζούρια)

 Το γλειφιτζούρι είναι μία μεγάλη χρωματιστή καραμέλα που τη γλείφουν τα παιδιά, μέχρι να λιώσει κρατώντας την από ένα ξυλαράκι. **γλείφω**

 γλει-φι-τζού-ρι

 'το πάρτι'

γλείφω, γλείφομαι ρήμα
(έγλειψα, θα γλείψω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γλείφω ----- γλείφω

✓ Όταν γλείφεις κάτι, περνάς πάνω από το σώμα του τη γλώσσα σου πάνω του.

✎ Η Αθηνά και η Ελένη έκαναν τη βόλτα τους στην παραλία κι έ-γλειφαν το παγωτό τους.

✓ Όταν ένα ζώο γλείφεται, περνάει τη γλώσσα του.

✎ Η Ροζαλία γλείφεται πριν κοιμηθεί για να πλυθεί.

◇ γλειφιτζούρι

♪ γλεί-φω

γλέντι-----γλιστρώ

γλέντι [το] ουσιαστικό (γλέντια)

☑ Το γλέντι είναι μία μεγάλη γιορτή. Στο γλέντι χορεύουμε και τραγουδάμε.

○ γιορτή

◇ Στο γλέντι γιορτάζουμε, γλε-
ντάμε. 🎵 γλέ-ντι

γλιστρώ και **γλιστράω** ρήμα
(γλίστρησα, θα γλιστρήσω)

☑ Όταν γλιστράς, φεύγεις από τη θέση σου και προχωράς συνεχώς χωρίς να σηκώνσεις τα πόδια σου. Καμιά φορά γλιστράμε χωρίς να το θέλουμε και πέφτουμε.

«Κώστα, πρόσεξε μη γλι-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γλιστρώ ----- γλιτώνω

στρήσεις έτσι που τρέχεις. Έχει πάγο κάτω» είπε η Αθηνά.

🎵 γλι-στρώ

γλιτώνω ρήμα (γλίτωση, θα γλιτώσω)

☑️ Όταν γλιτώνεις από κάτι, καταφέρνεις να ξεφύγεις από κάτι κακό, επικίνδυνο ή δυσάρεστο.

✍️ Τα παιδιά έτρεξαν γρήγορα μακριά για να γλιτώσουν από τις φωνές του κυρίου Μιχάλη.

○ ξεφεύγω

γλιτώνω-----γλυκός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Όταν γλιτώνεις κάτι ή κάποιον από κάτι κακό, τον βοηθάς να ξεφύγει από αυτό.

 Η Αθηνά γλίτωσε με δυσκολία το γλυκό της από τα δόντια του σκύλου του κυρίου Μιχάλη.

○ σώζω γλι-τώ-νω

γλυκός, γλυκιά, γλυκό επίθετο (γλυκοί, γλυκές, γλυκά)

 Όταν κάτι είναι γλυκό, έχει ευχάριστη γεύση σαν τη ζάχαρη.

 Η κυρία Μαργαρίτα πίνει ένα γλυκό καφεδάκι κάθε απόγευμα.

✓ Όταν κάποιος είναι γλυκός, είναι πολύ τρυφερός, ζεστός κι ευχάριστος.

 Η δασκάλα της Αθηνάς είναι

γλυκός----- γλυπτό

πολύ γλυκός άνθρωπος και τα παιδιά αισθάνονται όμορφα μαζί της.

✓ (σαν ουσιαστικό) Τρώμε γλυκὸ συνήθως μετά το φαγητό.

 Το παγωτό είναι το αγαπημένο γλυκὸ του Κώστα.

 γλυ-κός

γλύπτης [ο], **γλύπτρια** [η] ουσιαστικό (γλύπτες, γλύπτριες)

☒ Ο γλύπτης είναι ο καλλιτέχνης που φτιάχνει αγάλματα κι άλλα γλυπτά.

 γλυπτό γλύ-πτης

γλυπτό [το] ουσιαστικό (γλυπτά)

γλυπτό-----γλώσσα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Το γλυπτό είναι το έργο ενός γλύπτη. Τα περισσότερα γλυπτά στην αρχαία Ελλάδα ήταν από μάρμαρο.

◇ γλύπτης 🎵 γλυ-πτό

γλώσσα [η] ουσιαστικό
(γλώσσες)

☑ Η γλώσσα βρίσκεται στο στομα μας και μας βοηθάει να μιλάμε και να καταλαβαίνουμε τις γεύσεις των φαγητών.

✓ Όταν βγάζεις τη γλώσσα σου σε κάποιον, τον κοροϊδεύεις.

✓ Η γλώσσα είναι όλες οι λέξεις που χρησιμοποιούμε για να μιλάμε και να γράφουμε. Χωρίς τη γλώσσα δε θα μιλούσαμε ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γλώσσα ----- γλωσσοδέτης

έναν στον άλλον. Τα ελληνικά, τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ιταλικά και τα κινέζικα είναι γλώσσες. **γλωσσοδέτης**

 γλώσ-σα

γλωσσοδέτης [ο] ουσιαστικό (γλωσσοδέτες)

 Ο γλωσσοδέτης είναι μία λέξη ή μία πρόταση που όταν τη λέμε, μπερδευόμαστε.

 «Κώστα, μπορείς να πεις γρήγορα το γλωσσοδέτη “Άσπρη πέτρα ξέξασπρη κι από τον ήλιο ξεξασπρότερη”;» **γλώσσα**

 γλωσ-σο-δέ-της

γνώμη-----γνωρίζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γνώμη [η] ουσιαστικό (γνώμες)

✓ Όταν λες τη γνώμη σου, λες αυτό που εσύ νομίζεις πως είναι σωστό.

 «Κανείς δε ζητάει τη γνώμη μου, ποτέ δε γίνεται αυτό που θέλω εγώ!» είπε η Αθηνά θυμωμένη. γνώ-μη

γνωρίζω, γνωρίζομαι ρήμα (γνώρισα, θα γνωρίσω)

✓ Όταν γνωρίζεις κάποιον, τον συναντάς για πρώτη φορά.

 Ο Νίκος γνώρισε τον Κώστα στο σχολείο.

✓ Όταν γνωρίζεις κάποιον που έχει αλλάξει, βρίσκεις τελικά ποιος είναι. Η Αθηνά δε

γνωρίζω ----- γνώριμος

γνώρισε το Νίκο έτσι που είχε
μασκαρευτεί. ○ αναγνωρίζω

✓ Όταν γνωρίζεις κάτι, ξέρεις
πολλά γι' αυτό. ✍ Ο κύριος
Γιάννης γνωρίζει ιστορία και γε-
ωγραφία. Έχει πολλές γνώσεις.

○ ξέρω

◇ Όταν γνωρίσεις κάτι, σου εί-
ναι γνωστό. Όταν κάποιος έχει
πολλές γνώσεις, ξέρει πολλά
πράγματα. Όταν χαίρεσαι πολύ
με τη γνωριμία κάποιου, χαίρε-
σαι που τον γνώρισες.

🎵 γνωρίζω

γνώριμος, γνώριμη, γνώριμο
επίθετο (γνώριμοι, γνώριμες,
γνώριμα)

γνώριμος-----γνώση

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Όταν κάτι σου είναι γνώριμο, το αναγνωρίζεις εύκολα.

✍ Η Αθηνά σήκωσε το τηλέφωνο κι άκουσε τη γνώριμη φωνή του μπαμπά της. ✓ Όταν δύο άνθρωποι είναι γνώριμοι, γνωρίζουν ο ένας τον άλλο από παλιά.

✍ Ο κύριος Γιάννης και η μαμά της Ελένης είναι παλιοί γνώριμοι, μεγάλωσαν στην ίδια γειτονιά. ○ γνωστός

◇ γνωρίζω 🎵 γνώ-ρι-μος

γνώση [η] ουσιαστικό (γνώσεις)
→ γνωρίζω

γνωστός ----- γνωστός

γνωστός, γνωστή, γνωστό
επίθετο (γνωστοί, γνωστές,
γνωστά)

☑ Όταν κάτι είναι γνωστό, το ξέ-
ρουν κι άλλοι άνθρωποι, όχι μό-
νο εσύ. Όταν είσαι γνωστός, σε
ξέρουν πολλοί άνθρωποι.

✍ Η θεία Κατερίνα είναι γνω-
στή ζωγράφος. ○ διάσημος

✓ (σαν ουσιαστικό) Όταν κά-
ποιος είναι γνωστός σου, τον
γνωρίζεις από παλιά.

✍ «Συνάντησα δύο γνωστούς
μου από το σχολείο» είπε ο κύ-
ριος Γιάννης.

○ γνώριμος ● άγνωστος

🎵 γνω-στός

γοητεία-----γοητεύω

γοητεία [η] ουσιαστικό
→ γοητεύω

γοητεύω, γοητεύομαι ρήμα
(γοήτεψα/γοήτευσα,
θα γοητέψω/γοητεύσω)

☑ Όταν κάτι σε γοητεύει, σου
αρέσει πολύ και σου δίνει μεγά-
λη χαρά. Όταν γοητεύεσαι από
κάτι, μαγεύεσαι από αυτό,
επειδή ξεχωρίζει.

 Το βασιλόπουλο γοητεύτηκε
από την ομορφιά της Χιονάτης.

◇ Όταν κάποιος σε γοητεύει, εί-
ναι γοητευτικός. Κάποιος που
έχει γοητεία, σε μαγεύει με τη
χάρη του. 🎵 γο-η-τεύ-ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γόμα ----- γόνατο

γόμα [η] ουσιαστικό (γόμες)

☑ Η γόμα είναι ένα μικρό κομμάτι λάστιχο που σβήνει ό,τι έχεις γράψει σ' ένα χαρτί με μολύβι. ○ γομολάστιχα, σβήστρα, σβηστήρα

♪ γό-μα

γονατίζω ρήμα (γονάτισα, θα γονατίσω) → γόνατο

γόνατο [το] ουσιαστικό (γόνατα)

☑ Το γόνατο είναι το μέρος του σώματος ανάμεσα στο μπούτι και τη γάμπα.

γόνατο-----γοργόνα

◇ Όταν γονατίζεις, πέφτεις
στο ένα ή και στα δύο σου γόνα-
τα. 🎵 γό-να-το
✍️ 'το σώμα μας'

γονέας και **γονιός** [ο]
ουσιαστικό (γονείς, γονιοί)
☑️ Οι γονείς σου είναι ο μπα-
μπάς και η μαμά σου.
🎵 γο-νέ-ας

γοργόνα [η] ουσιαστικό
(γοργόνες)
☑️ Στα παραμύθια η γοργόνα εί-
ναι γυναίκα από τη μέση και πά-
νω και ψάρι από τη μέση και κά-
τω.
✓ Λέμε πως μία γυναίκα μοιάζει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γοργόνα ----- γούνα

με γοργόνα, όταν έχει πολύ
ωραίο σώμα.

🎵 γορ-γό-να
🖋️ 'τα παραμύθια'

γορίλας [ο] ουσιαστικό
(γορίλες)

☑️ Ο γορίλας είναι ένας μεγάλος
και δυνατός πίθηκος που ζει στα
δάση της Αφρικής. Έχει σκούρο
τρίχωμα, μακριά χέρια αλλά δεν
έχει ουρά. 🎵 γο-ρί-λας
🖋️ 'τα ζώα'

γούνα [η] ουσιαστικό (γούνες)

☑️ Η γούνα είναι το μαλακό και

γούνα-----γουόκμαν

και παχύ τρίχωμα που προστατεύει τα ζώα από το κρύο. Οι αρκούδες, τα κουνέλια και οι γάτες έχουν γούνα.

✓ Γούνα είναι και το παλτό που φτιάχνουμε από το τρίχωμα ενός ζώου.

◇ Όταν ένα παλτό ή ένα καπέλο είναι γούνινο, είναι φτιαγμένο από γούνα. 🎵 γού-να

γουόκμαν [το] ουσιαστικό

☑ Το γουόκμαν είναι μικρό, φορητό ραδιοκασετόφωνο με ακουστικά για ν' ακούς μουσική χωρίς να ενοχλείς τους άλλους.

🎵 γουόκ-μαν

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γουρλώνω -----γουρούνι

γουρλώνω ρήμα (γούρλωσα, θα γουρλώσω)

☑ Όταν γουρλώνεις τα μάτια σου, τ' ανοίγεις πολύ από φόβο ή από έκπληξη. 🎵 γουρ-λώ-νω

γουρούνι [το] ουσιαστικό (γουρούνια)

☑ Το γουρούνι είναι ένα κατοικίδιο ζώο που έχει ροζ χρώμα, μεγάλη μουσούδα και μικρή, στριφτή ουρά. Τρώει πολύ και είναι πολύ βρόμικο. Το γουρούνι γρυλίζει.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι γουρούνι, όταν είναι πολύ βρόμικος ή όταν τρώει πολύ λαίμαργα.

🎵 γου-ρού-νι 🖋️ 'το αγρόκτημα'

γούστο [το] ουσιαστικό
(γούστα)

✓ Όταν έχεις καλό γούστο, μπορείς να ξεχωρίσεις τα ωραία πράγματα.

 Η θεία Κατερίνα έχει καλό γούστο στο ντύσιμο κι αγοράζει ωραία ρούχα.

✓ Όταν έχεις πολύ γούστο, είσαι ευχάριστος ή αστείος.

 Η Ροζαλία είχε πολύ γούστο έτσι όπως νιαουρίζει συνέχεια.

✓ Ο Κώστας και η Αθηνά έχουν τα ίδια γούστα στο φαγητό. Και στους δύο αρέσουν τα ίδια φαγητά. 🎵 γού-στο

γραβάτα ----- γράμμα

γραβάτα [η] ουσιαστικό
(γραβάτες)

☑ Η γραβάτα είναι μία μακρό-
στενη λουρίδα από λεπτό ύφα-
σμα που τη δένουμε γύρω από
το γιακά του πουκάμισου.

🎵 γρα-βά-τα 🖋 'τα ρούχα'

γράμμα [το] ουσιαστικό
(γράμματα)

☑ Γράμμα είναι το κάθε γραπτό
σημάδι που έχει μία λέξη. Η λέξη
«γάτα» έχει τα γράμματα γ, α, τ,
α. ✓ Όταν γράφεις ένα γράμμα
σε κάποιον, του γράφεις ένα μη-
νυμα σ' ένα φύλλο χαρτί, το βά-
ζεις σ' ένα φάκελο και το στέλ-
νεις με το ταχυδρομείο

γράμμα-----γραμματοκιβώτιο

το ταχυδρομείο.

✓ Αν δεν ξέρεις γράμματα, δεν ξέρεις να γράφεις και να διαβάζεις. ◇ Ο ταχυδρόμος ρίχνει τα γράμματα στο γραμματοκιβώτιο. Το γραμματόσημο το κολλάμε σ' ένα γράμμα ή ένα δέμα για να δείξουμε ότι έχουμε πληρώσει και ότι μπορούμε να το στείλουμε με το ταχυδρομείο.

🎵 γράμ-μα

γραμματοκιβώτιο [το]

ουσιαστικό

(γραμματοκιβώτια)

→ γράμμα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γραμματόσημο --- γραμματέας

γραμματόσημο [το] ουσιαστικό
(γραμματόσημα) → γράμμα

γραμμάριο [το] ουσιαστικό
(γραμμάρια)

☑ Με τα γραμμάρια μετράμε πόσο ζυγίζει κάτι, δηλαδή πόσο βαρύ είναι. Ένα κιλό έχει χίλια γραμμάρια. 🎵 γραμ-μά-ρι-ο

γραμματέας [ο], [η] ουσιαστικό
(γραμματείς)

☑ Ο γραμματέας δουλεύει σ' ένα γραφείο, γράφει γράμματα, σηκώνει το τηλέφωνο και κρατάει τα ραντεβού του διευθυντή.
🎵 γραμ-μα-τέ-ας

γραμμή [η] ουσιαστικό
(γραμμές)

✓ Τα τετράδιά μας έχουν γραμμές για να γράφουμε πάνω τους.

 Η Αθηνά τράβηξε με το μολύβι της μία γραμμή. ✓ Όταν οι μαθητές μπαίνουν στη γραμμή, μπαίνουν σε μία σειρά.

✓ Τα τρένα κινούνται πάνω σε γραμμές. ○ ράγες γραμμή

γραπώνω, γραπώνομαι ρήμα
(γράφωσα, θα γραπώσω)

✓ Όταν γραπώνεις κάποιον ή κάτι, τον αρπάζεις γρήγορα και δυνατά.

 Ο αστυνομικός γράπωσε

γραπώνω -----γρατσουνάω

τον κλέφτη από το γιακά αλλά
εκείνος κατάφερε να ξεφύγει.

○ αρπάζω 🎵 γρα-πώ-νω

γρασίδι [το] ουσιαστικό
(γρασίδια)

☑ Γρασίδι είναι το πράσινο χορ-
τάρι που φυτρώνει στα λιβάδια,
στους κήπους και τα πάρκα.

○ χόρτο, χορτάρι 🎵 γρα-σί-δι

γρατσουνάω και γρατσουνίζω
γρατσουνίζομαι / γρατσου-
νιέμαι ρήμα (γρατσούνισα,
θα γρατσουνίσω)

γρατσουνάω-----γρατσουνάω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Όταν γρατσουνάς κάποιον, κόβεις ή σκίζεις το δέρμα του με τα νύχια σου ή με κάτι μυτερό. Οι γάτες και οι τίγρεις είναι ζώα που γρατσουνούν με τα μυτερά τους νύχια.

✓ Όταν γρατσουνάς κάτι, κάνεις γραμμές πάνω του με κάτι μυτερό. ✎ «Μη γρατσουνάς το τραπέζι με το μαχαίρι» είπε στο Νίκο ο πατέρας του.

◇ Μία γρατσουνιά είναι ένα μικρό κόψιμο που έγινε από κάτι μυτερό. 🎵 γρα-τσου-νά-ω
- Λέμε και γρατζουνίζω και γρατζουνάω.

γρατσουνιά ----- γραφείο

γρατσουνιά [η] ουσιαστικό
(γρατσουνιές) → γρατσουνίζω

γραφείο [το] ουσιαστικό
(γραφεία)

☑ Το **γραφείο** είναι ένα τραπέζι με συρτάρια. Πάνω σ' αυτό διαβάσεις, γράφεις κι ακουμπάς τα βιβλία σου.

✓ Όταν κάποιος πηγαίνει στο **γραφείο** του, πηγαίνει στο χώρο ή στο κτίριο όπου δουλεύει.

✍ Η ανιψιά του κυρίου Δημήτρη είναι γραμματέας και κάθε πρωί πηγαίνει στο **γραφείο** της.

🎵 γρα-φεί-ο

γράφω, γράφομαι ρήμα
(έγραψα, θα γράψω)

☑ Όταν γράφεις, σχεδιάζεις
γράμματα, αριθμούς και λέξεις
με μολύβι ή στιλό πάνω σ' ένα
χαρτί.

✍ «Θέλω να γράψω ένα γράμμα
στο θείο Τάκη» είπε η Αθηνά.

✓ «Θα του πεις ότι γράφτηκα σε
μία ομάδα ποδοσφαίρου;» ρώτη-
σε ο Κώστας. Ότι θα πηγαίνω
στα μαθήματα και τις προπονή-
σεις που θα κάνει; ◇ Όταν έχεις
πολύ γράψιμο για το σπίτι, έ-
χεις πολλές ασκήσεις στα μαθή-
ματα του σχολείου. Όταν δίνεις
γραπτές οδηγίες, τις γράφεις.

🎵 γρά-φω

γρήγορος----- γρήγορος

γρήγορος, γρήγορη, γρήγορο
επίθετο (γρήγοροι, γρήγορες,
γρήγορα)

☑ Όταν είσαι γρήγορος, κάνεις
κάτι σε λίγο χρόνο, κινείσαι με
μεγάλη ταχύτητα.

✍ «Ο λαγός είναι το πιο γρήγο-
ρο ζώο. Μέχρι να τον δεις έχει
ήδη κρυφτεί» είπε ο θείος Αλέ-
κος. ✓ Όταν κάτι είναι γρήγορο,
γίνεται σε λίγο χρόνο.

✍ Ο Κώστας έκανε ένα γρή-
γορο διάβασμα και πήγε να παί-
ξει. ● αργός ◇ Ο Κώστας τε-
λείωσε γρήγορα το διάβασμά
του.

🎵 γρή-γο-ρος

✍ ‘αντίθετα’

γριά-----γροθιά

γριά [η] ουσιαστικό (γριές)
→ γέρος

γρίπη [η] ουσιαστικό (γρίπες)
✓ Η γρίπη είναι μία κολλητική
αρρώστια που φέρνει πυρετό,
συνάχι και πόνους στο σώμα
και το κεφάλι σου. 🎵 γρί-πη

γροθιά [η] ουσιαστικό (γροθιές)
✓ Όταν σφίγγεις τη γροθιά σου,
μαζεύεις τα δάχτυλα του χεριού
σου και τα κρατάς κλεισμένα
σφιχτά.

✍ «Η Χιονάτη πρέπει να
πεθάνει» είπε η κακιά μητριά
χτυπώντας τη γροθιά της στο
τραπέζι. ○ μπουνιά 🎵 γρο-θιά

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γυαλί----- γυαλί

γυαλί [το] ουσιαστικό (γυαλιά)

☑ Το γυαλί είναι σκληρό, διάφανο και σπάει εύκολα.

✍ Ο Κώστας έριξε το βάζο. Το βάζο έσπασε και το πάτωμα γέμισε γυαλιά. ✓ Τα γυαλιά είναι δύο συνήθως στρογγυλά κομμάτια από γυαλί που τα φοράς στα μάτια σου για να βλέπεις καλύτερα ή πιο καθαρά. ✍ Ο Νίκος φοράει γυαλιά, γιατί δε βλέπει καλά κοντά. ✓ Η Αλίκη φοράει γυαλιά ηλίου το καλοκαίρι για να προστατεύει τα μάτια της από τον ήλιο. ♦ Όταν κάτι είναι γυάλινο, είναι φτιαγμένο από γυαλί. 🎵 γυα-λί

γυαλίζω, γυαλίζομαι ρήμα
(γυάλισα, θα γυαλίσω)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα έτριψε την ασημένια κούπα, μέχρι να γυαλίσει. Την έτριψε πολύ, μέχρι να γίνει λαμπερή.

✓ «Τι ωραία που γυαλίζει αυτή η κούπα στο φως» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Πώς λάμπει έτσι!

◇ «Τι **γυαλιστερή** που είναι!» είπε. ○ λαμπερός «Τι **γυαλάδα** που έχει!» 🎵 γυα-λί-ζω

γυαλιστερός, γυαλιστερή,
γυαλιστερό επίθετο
(γυαλιστεροί, γυαλιστερές,
γυαλιστερά) → γυαλίζω

γυμνάζω ----- γυμνάζω

γυμνάζω, γυμνάζομαι ρήμα
(γύμνασα, θα γυμνάσω)

✓ Όταν γυμνάζεις το σώμα σου ή γυμνάζεσαι, κάνεις ασκήσεις ή κάποιο σπορ για να είσαι δυνατός και υγιής.

✎ Ο θεός Σταμάτης γυμνάζεται τρεις φορές την εβδομάδα. Παίζει τένις. ✓ Όταν γυμνάζεις κάποιον, του δείχνεις πώς να κάνει γυμναστική. ✎ Η γυμναστρια στο σχολείο της Αλίκης γυμνάζει τους μαθητές βάζοντάς τους να τρέξουν στην αυλή. Στη συνέχεια κάνουν γυμναστικές ασκήσεις. Το χειμώνα όμως που κάνει κρύο κάνουν γυμναστική μέσα στο γυμναστήριο.

γυμνάζω-----γυμναστής

◇ γυμναστική, γυμναστής,
γυμναστήριο 🎵 γυ-μνά-ζω

γυμνάσιο [το] ουσιαστικό
(γυμνάσια)

☑ Όταν πηγαίνεις στο γυμνάσιο, πηγαίνεις στο σχολείο για παιδιά από 12 μέχρι 15 χρονών. Το γυμνάσιο είναι μετά το δημοτικό και πριν από το λύκειο.

🎵 γυ-μνά-σι-ο

γυμναστήριο [το] ουσιαστικό
(γυμναστήρια) → γυμνάζω

γυμναστής [ο], **γυμνάστρια** [η]
ουσιαστικό (γυμναστές,
γυμνάστριες) → γυμνάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γυμναστική ----- γυμνός

γυμναστική [η] ουσιαστικό
→ γυμνάζω

γυμνός, γυμνή, γυμνό επίθετο
(γυμνοί, γυμνές, γυμνά)

☑ Όταν κάνουμε μπάνιο, είμαστε γυμνοί. Δε φοράμε ρούχα.

✓ «Μα πώς τριγυρνάς έτσι γυμνή με τόσο κρύο έξω;» ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα την Αθηνά που φορούσε μόνο ένα πουκαμισάκι. Ελαφρά ντυμένη. ✓ «Τι να πουν οι φτωχοί ζητιάνοι που τριγυρνούν στην πόλη γυμνοί και πεινασμένοι» απάντησε εκείνη. Φτωχικά ντυμένοι. 🎵 γυ-μνός

γυναίκα-----γυρεύω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γυναίκα [η] ουσιαστικό
(γυναίκες)

✓ Όταν ένα κορίτσι μεγαλώνει,
γίνεται γυναίκα. Η μαμά, η για-
γιά και η θεία είναι γυναίκες.

✓ Η μητέρα σου είναι η γυναίκα
του πατέρα σου, δηλαδή εκείνη
που παντρεύτηκε. ✎ Η γυναίκα
του κυρίου Γιάννη είναι η κυρία
Μαργαρίτα. ● άντρας

◇ **γυναικείος** 🎵 γυ-ναί-κα

γυρεύω ρήμα (γύρεψα,
θα γυρέψω)

✓ Όταν γυρεύεις κάτι, το ζητάς.

✎ Η Αθηνά γύρεψε από τον Κώ-
στα ένα στιλό αλλά εκείνος δεν
της έδωσε, γιατί ήταν θυμωμένος

γυρεύω ----- γυρίζω

μαζί της. ✓ Όταν γυρεύεις κάποιον, προσπαθείς να τον βρεις. ✎ Η Αθηνά γυρεύει όλη τη νύχτα τη Ροζαλία, αλλά δεν μπορεί να τη βρει πουθενά.

♪ γυ-ρεύ-ω

γυρίζω και **γυρνάω, γυρνάω**
ρήμα (γύρισα, θα γυρίσω)

☑ Η γη γυρίζει γύρω από τον ήλιο. Κάνει έναν κύκλο γύρω από τον ήλιο.

✓ Όταν γυρίζεις κάτι, το κινείς κάνοντας έναν κύκλο. ✎ Η Αλίκη γύρισε το κλειδί στην κλειδαριά κι η πόρτα άνοιξε. ✓ Όταν γυρίζεις, έρχεσαι πάλι πίσω εκεί που ήσουν πριν. ✎ Θα γυ-

γυρίζω-----γύρος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρίσει ποτέ ο θεός Αλέκος στην Αθήνα ή θα μείνει για πάντα στο χωριό; ○ επιστρέφω ✓ Η θεία Κατερίνα θα γυρίσει πίσω το μπλουζάκι που της έκαναν δώρο, γιατί της είναι μικρό. Θα το δώσει πίσω. ○ επιστρέφω
✓ Ο θεός Τάκης γύρισε σ' όλα τα μαγαζιά για να βρει ένα δώρο για την Αλίκη και τη θεία Έλλη. Πήγε σ' όλα τα μαγαζιά εδώ κι εκεί. 🎵 γυ-ρί-ζω

γύρος [ο] ουσιαστικό (γύροι)
☑ Το ελικόπτερο έκανε γύρους πάνω από την πόλη. Έκανε κύκλους.
✓ Όταν τρώω γύρο, τρώω κομ-

γύρος ----- γύφτος

μάτια από χοιρινό κρέας που έχουν ψηθεί σε μία σούβλα που γυρίζει. **γυρίζω** γύ-ρος

γύρω επίρρημα

 Όταν κάτι είναι γύρω μας, είναι σ' έναν κύκλο κοντά ή μακριά από μας. Ο δρόμος περνάει γύρω από το χωριό του θείου Αλέκου. Όταν κάτι γίνεται γύρω στις εννιά, γίνεται περίπου εκείνη την ώρα. γύ-ρω

γύφτος [ο], γύφτισσα [η]

ουσιαστικό (γύφτοι, γύφτισσες)

 Οι γύφτοι είναι μία ομάδα ανθρώπων με κοινή καταγωγή

γύφτος-----γύψος

και σκούρο συνήθως δέρμα που ταξιδεύουν από μέρος σε μέρος στην Ελλάδα. Αγαπούν πολύ τη μουσική. ○ τσιγγάνος

🎵 γύ-φτος

γύψος [ο] ουσιαστικό (γύψοι)

☑️ Αν σπάσεις το πόδι ή το χέρι σου, το βάζεις στο γύψο.

✓ Όταν γεμίζεις κάτι με γύψο, βάζεις μέσα του μία άσπρη σκόνη, ανακατεμένη με νερό. Όταν ξεραθεί ο γύψος, γίνεται σκληρός. ✍️ Ο κύριος Γιάννης έκλεισε τις τρύπες που άφησαν τα καρφιά στον τοίχο με γύψο.

◊ Ένα γύψινο άγαλμα είναι φτιαγμένο με γύψο. 🎵 γύ-ψος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γωνία ----- γωνία

γωνία και **γωνιά** [η] ουσιαστικό
(γωνίες/γωνιές)

☑ Σε μία γωνία συναντιούνται
δύο γραμμές.

✎ «Ένα τρίγωνο έχει τρεις γω-
νίες» είπε η δασκάλα στα παιδιά.

✓ Σε μία γωνία της πόλης συνα-
ντιούνται δύο δρόμοι. Σε μία γω-
νιά του σπιτιού συναντιούνται
δύο τοίχοι.

✎ «Να βάλω την
καινούρια πολυθρόνα σ' αυτή τη
γωνία που είναι άδεια;» είπε ο
κύριος Γιάννης στη Μαργαρίτα.

✓ Η Αθηνά ήταν λυπημένη. Κάθι-
σε σε μία γωνιά και δε μιλούσε.
Κάθισε μόνη της μακριά απ'
όλους. 🎵 γω-νί-α, γω-νιά

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.